

III. 4322. d.

A FELSZŐZEMPLÉNI
REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1908. SZEPTEMBER HÓ 9-ÉN HARDICSÁN
TARTOTT RENDES ŐSZI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE:

PÉTER MIHÁLY
EGYHÁZMEGYEI PAPI FŐJEGYZŐ.

XXVIII. FÜZET.

12

SÁROSPATAK, 1908.
NYOMTATTA RADIL KÁROLY A REF. FŐISKOLA BETŰIVEL.

A FELSZŐZEMPLÉNI
REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1908. SZEPTEMBER HÓ 9-ÉN HARDICSÁN
TARTOTT RENDES ŐSZI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE:

PÉTER MIHÁLY
EGYHÁZMEGYEI PAPI FŐJEGYZŐ.

XXVIII. FÜZET.

SÁROSPATAK, 1908.
NYOMTATTA RADIL KÁROLY A REF. FŐISKOLA BETŰIVEL.

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E .

Jelen voltak:

Hutka József esperes és Dókus Ernő egyházmegyei gondnok kettős elnökléte alatt: Szegő Béni, Kozma Antal, Kádai János, Tudja Mihály, Virág József papi, Dókus Gyula, Nemes Lajos, Dókus László, Bernáth Aladár, Thuránszky Tihamér világi tanácsbírák. Dr. Eperjessy Lajos egyházmegyei ügyész. — Mint jegyzők: Péter Mihály papi, Isépy Zoltán világi főjegyző; Süttő Kálmán papi, dr. Bessenyei Zénó világi aljegyző. Cseh Pál alsómihályi, Hubay Bertalan b.-újlaki, Séra János hardicsai, Böszörményi Sándor homonnai, Sallay Béla kisbárai, Rácz József kistráskai, Szombathy Antal kolbásai, Veres Károly ladamóci, Erdélyi András lasztóci, Tomory Pál m.-izségi, Kiss Tamás málcái, Román Ernő n.-toronyai, Kozma Gedeon szöllőskei lelkészek. Mint egyházi küldöttek: Kassay József gondnok alsómihályi, Kovács János gondnok csernahói, Kun Szabó István tanító deregnyői, Nemes Sándor főgondnok gálszécsi, Papczún Sz. György gondnok bánóci, Peti András gondnok hardicsai, Bodor Gábor varannói főgondnok homonnai, Szenczy Bálint gondnok kisazari, Tóth János gondnok kisbárai, Ónody Zoltán tanító kistráskai, Isák János főgondnok kolbásai, Szombathy Antal gondnok ladamóci, Záboly István gondnok lasztóci, Csiszár Kálmán presbyter m.-izségi, Sanyo András gondnok miglészi, Mento János gondnok n.-toronyai, Tóth János gondnok szöllőskei küldöttek. Karakó Ferenc és Kormos Gerő tanítóképviselők, több tanító és számos érdeklődő.

Elmaradásukat igazolták: Sztankovics Lajos n.-ráskai, Fejes István sátoraljaujhelyi lelkészek.

1. A közgyűlés előtt istentiszteletet tartottunk a ref. templomban. Ez alkalommal Böszörményi Sándor homonnai lelkész imádkozott, egy külső és belső szépségei által ékes s áhítatosságra keltő imádság által meghatva az egész templomi közönséget.

2. Napirend előtt az egyházmegyei gondnok kér szót s előadja, hogy a hatalmas Úr Isten, meghallgatta jelen évi tavaszi közgyűlésünkből hozzá küldött imádságunkat, mert Fejes Istvánnak, akiért oly igen aggodott szívünk akkori súlyos betegsége alkalmából, — egészségét, erejét, ismét visszaadta, annyira, hogy most már teljesen felépülve, végezheti magasztos hivatását, — habár más irányú elfoglaltsága miatt jelen közgyűlésünkön nem is vehet részt.

Meghálálva Istennek jóságát s leborúlva hatalma előtt, ki keserűből is édeset készített számunkra, indítványozza, hogy Fejes István előtt szerencsés felgyógyulása alkalmából fejezzük ki örömünket s biztosítsuk soha meg nem szűnő szeretetünk és tiszteletünkről.

Az indítvány lelkes éljenzéssel fogadtatik s egyházmegyénk Isten gondviselése előtt leborúlva nt. Fejes Istvánt szerencsés felgyógyulása alkalmából, jó kívánatai közepett, szívből üdvözli s kívánja, hogy drága erejét és egészségét még sokáig használhassa anyaszentegyházunk és hazánk javára.

3. Eskütételre jelentkeztek a következő világi tisztviselők: u. m. Thuránszky Tihamér világi tanácsbíró és Eperjessy Lajos ügyész.

Nevezettek a törvényben előírt esküt a közgyűlés színe előtt letévén, miután magokat a szolgálatra felajánlották, esperes által üdvözölték.

4. Eskütételre jelentkeztek a következő tanítók: Kun Szabó István, Könyves Andor, Széchenyi Endre.

Nevezettek a törvényes esküt a közgyűlés színe előtt letették.

5. Özv. Bessenyei Istvánné, a néhai férje, Bessenyei István világi tanácsbíró elhunnya alkalmából, a Sátoraljaujhelyen 1908. március 31-én tartott közgyűlésünkön 7. p. a. kifejezett részvételért köszönetét nyilvánítja.

Tudomásúl vétetik.

6. Meczner Gyula Zemplén vármegye főispánja köszönetét nyilvánítja azon részvétért, melyet a fia, néhai ifjú Meczner Gyula elhúnyta alkalmából, egyházmegyénk a f. év május 15-én, Sátoraljaujhelyen tartott közgyűlésünkön 2 jk. sz. a. kifejezett.

Tudomásúl vétetik.

7. Az esperes indítványozza, hogy Meczner Béla alsó-zempléni egyházmegyei gondnok urat, azon alkalomból, hogy a király Ő Felsége főrendiházi taggá nevezte ki, egyházmegyénk üdvözlétével keresse meg.

Egyházmegyénk az indítványt egyhangúlag magáévá teszi s Meczner Béla alsó-zempléni egyházmegyei gondnok urat főrendiházi taggá történt kineveztetése alkalmából szívből üdvözlí s kívánja, hogy e díszes polcon hazánknak és anyaszentegyházunknak sok és hasznos szolgálatot tehessen

8. Olvastatott Dokus Ernő egyházmegyei gondnok úr következő indítványa, mely általános helyeslések közt egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetik és a főt. egyházkerületre terjesztetik.

A római szent congregatio consilii praefectusának aláírásával 1907. aug. 2-án egy decretum jelent meg, mely X-ik Pius pápa parancsából és megbízásából a házassági jogszokást ezutánra rendezi, annak ünnepélyes módját és rendjét megállapítja és ezen új rendet 1908. húsvétől kezdve általános kötelezettséggel életbe lépteti.

A decretum, bármennyire sértő is az, hogy úgy a polgári házasságot, valamint a protestáns és katolikus közötti házasságot ágyasságnak declerálja, ha nem kath. pap előtt kötöttet, se új, se meglepő intézkedéseket nem tartalmaz; mert az egyenes folyománya az 1545-ik évben kezdődött tridenti zsinat XXIV-ik ülésében I. fejezet alatt hozott azon törvénynek, amely szerint „Akik nem a plébános, illetőleg a megyés püspök által felhatalmazott pap és két vagy három tanu előtt, hanem másképp kísérelnek meg házasságot kötni, azokat a szent zsinat a házasság megkötésére teljesen alkalmatlanoknak tekinti és az így kötött házasságokat érvényteleneknek és semmiseknek nyilvánítja.“ Ezek alapján a decretum III-ik része kimondja, hogy „csak azok a házasságok érvényesek, melyek

a plébános, a megyés püspök vagy a valamelyikük által felhatalmazott pap és legalább két tanu előtt köttenek“.

A XI-ik rész 1. §. szerint „a fennebbi törvények alá tartoznak mindazok, kik a katolikus egyházban kereszteltettek avagy abba haeretikus vagy schismaticus felekezetről áttértek (még akkor is, ha később újra elszakadtak is) midőn eljegyzést vagy házasságot kötnek. 2. §. Ez a törvény a fent említett katolikusokra érvényes akkor is, ha akár keresztelt, akár nem keresztelt nem katolikusokkal kötnek eljegyzést vagy házasságot, abban az esetben is, ha a vegyes vallás, illetve a különböző szertartás házassági akadályai alól felmentést nyertek is, ha csak a római szentszék egyes helyekre nézve másképp nem intézkedik“.

Sértővé válik azonban a magyarországi protestáns egyházra nézve nemcsak egyházi, hanem állami szempontból is azon intézkedés által, hogy a római szentszék annak hatálya alól Magyarországot ki nem vette, azt itt is kötelezővé tette, dacára annak, hogy a tridenti zsinat által hozott, fent idézett törvény Magyarországon soha kihirdetve, életbeléptetve nem lett, sőt XVI-ik Gergely pápa 1841. ápril 30-án kelt brévéjében egyenesen kijelentette, hogy Magyarországon a protestáns papok előtt kötött házasságok is érvényeseknek ismerendők el, dacára, hogy az 1884. III. t.-c. 2. §-a kimodta, hogy „azon vegyes házasságok is, melyek evangélikus lelkipásztor előtt köttenek törvényesek“ s hogy az 1868. LIII. t.-c. 11. §-a szerint „vegyesházasságok bármelyik fél papja előtt érvényesen köthetők“ és fokozva lett a sértés állami szempontból azzal, hogy dacára a magyar apostoli király tetsvény jogának, ezen decretum kihirdetéséhez a magyar kormány, illetőleg az apostoli magyar király engedelmese se kérve, se megkapva nem lett, de kihirdettetett a püspökök által történt kézhezvétel tényével és életbe lépttetett a következő rendelkezéssel: „Mindezek érvénybe lépnek Szentséges Urunk, X. Pius pápa külön rendelkezése folytán és semmiféle, még különleges megszívlelésre méltó ellenvetések se állhatnak útjában“.

Én hiszem és reméllem, hogy a magyar kormány erélyes kézzel fogja visszaútasítani ezen illetéktelen és törvénytelen beavatkozást, megfogja védelmezni az apostoli magyar király egyik emi-nens jogát és méltó lesz elődeihez. Hisz az 1870. aug. 10-én kelt legfelsőbb elhatározásban kimondották, hogy a „tetsvényjog fenn-tartása mellett a római zsinat és a pápa öszentsége semmi rende-letei vagy határozatai az országban ki nem hirdethetők, és szét nem küldhetők, ha csak azok elébb a kormány útján Ő felsége elé nem

terjesztetnek és általa azoknak közzététele okmányszerűleg meg nem engedtetett“ s kik az ez ellen vétő hatalmas székesfehérvári püspököt ad audiendum verbum regium idézték. Reméllem ezt annál is inkább, mert a magyar kormány jelenlegi elnöke a főrendiház f. évi jun. hó 10-én tartott ülésében erre nézve kötelező ígéretet tett. De mégis szükségesnek tartom, hogy az egész magyar református egyház, mint egy ember emelje fel tiltakozó szavát és erélyesen követelje a sértő rendeletnek hatályon kívül helyezését Magyarország területére nézve, ezért

Indítványozom

kérje fel a felsőzempléni egyházmegye a tiszáninneri egyházkerületet s ezen úton az egyetemes konventet, illetőleg a két protestáns egyházat közösen érdeklő ügyek intézésére kiküldött bizottságot, oly intézkedések sürgős megtételére, melyek a magyar protestáns egyházat mélyen sértő, „Ne temere“ kezdetű pápai decretumnak Magyarország területére nézve, az apostoli kir. tetszvény jog alapján leendő visszavonását, illetőleg hatálytalanná tételét eredményezzék.

Egyházmegyei közgyűlés az indítványt elfogadja, azt egész terjedelmében jegyzőkönyvébe iktatja s elfogadás és megfelelő intézkedés végett a főtiszt. egyházkerületre felterjeszteni határozza.

9. A felsőborsodí egyházmegye tavaszi közgyűléséből kelt feliratában arra kérte egyházkerületünket, hogy „mérlegelve a veszedelmes idők jeleit, melyek a klerikalizmus túlhajtásaiból fakadnak és már is elnyeléssel fenyegetik mind azt, ami a szabadelvűség és a protestantizmus éltető levegőjében született, mint főhatóság hozza tudomására, ha kell, a nagyméltóságú konventnek, ha kell az országgyűlésnek, hogy ez a sokképen megalázott protestantizmus behunt szemmel nem nézheti tovább a klerikalizmus veszedelmes túlterjeszkedését, nem nézheti a szentesített törvény meg nem tartását, hanem kérni, követelni fogja, hogy a szentesített törvény mindenki által tiszteletben tartassék, nehogy a békesség temploma széles e hazában lángba borúljon . . .“

Egyházmegyénk a fentieket egész terjedelmökben magáévá tevén, bizalommal kéri egyházkerületünk közgyűlését, hogy tiltakozó szavát mielőbb és erélyesen felemelni méltóztassék.

10 A főt. egyházkerület a folyó év május hó 19—20. napján Miskolcon tartott közgyűlésében 13 sz. alatt utasította az egyházmegyéket, hogy az egyházmegyék részére fenmaradt közigazgatási államsegély felhasználása felől az őszi egyházkerületi közgyűlésre tegyenek jelentést. Ezzel kapcsolatban esperes jelenti, hogy főtitelendő Püspök úr a közigazgatási államsegélyből a felsőzempléni Egyházmegyének 2867 korona 20 fillért utalt ki és javasolja, hogy annak szétosztásával kapcsolatban, a többi alapokból fizetendő tiszteletdíjak és kiadások is állapíttassanak meg.

Egyházmegyei közgyűlés a következőleg határoz:

I. A közigazgatási államsegélyből fedeztetnek:

1. Főjegyző tiszteletdíja és iroda-
átalánya	350 K	— f.
2. Aljegyző tiszteletdíja és iroda-
átalánya	150 „	— „
3. Pénztárnok tiszteletdíja, iroda-
átalánya és számvevőszéki elő-
adó díja	300 „	— „
4. Tanügyi-bizottság előadójának
tisztelet, napi, fuvar és iroda-
átalánya	97 „	20 „
5. Egyh. ker. gyűléstartási alapra	200 „	— „
6. Egyházmegyei őszi gyűlésttartó
egyháznak	150 „	— „
7. Egyházmegyei gyűlésen megje-
lenő 29 lelkész napi és fuvar-
díja á) 10 korona	580 „	— „
8. Egyházlátogatóktiszteletdíja egy-
házanként á) 10 korona	380 „	— „
9. Egyházlátogatók ellátásáért az
illető egyházaknak	190 „	— „
10. Iskolalátogatók napi és fuvar-
díja	190 „	— „
11. Tavaszi egyházkerület gyűlés
küldötteinek á) 40 korona	160 „	— „
12. Őszi egyházkerületi gyűlés kül-
dötteinek á) 30 korona	120 „	— „

II. Egyházkerületi pénztárból fedeztetik:

1. Esperes tiszteletdíja... --- --- 1400 K

III. Rendes államsegélyből fedeztetnek.

1. Esperes irodaátalánya --- --- 200 K
 2. Könyv és levéltárnok tiszteletdíja --- 50 „
 3. Számvevőszéki elnök és 4 tag napi fuvardíja á) 10 korona --- --- 100 „
 4. Számvevőszéki előadó tiszteletdíja --- 100 „
 5. Különféle kiküldetésekért, jegyzőkönyvek hitelesítéseért, segélyosztásért napi és fuvardíjak á) 10 kor. --- 200 K
 6. Egyházmegyei jegyzőkönyvekért --- 240 „
 7. Protestáns irodalmi társasági tagdíj... 10 „

IV. Kazinczy János alapítványából fedeztetik.

1. Őszi egyházmegyei gyűlést tartó egyháznak a kamatok --- --- --- 93 K 70 f.
 A tiszteletdíjak folyó évi januárius 1-ső napjától számíttatnak s azon napig érvényesek amíg az illető a megfelelő állást betölti.

A jelen megállapításoktól eltérés csak az egyházmegyei közgyűlés előleges engedélyével történhetik. Napi és fuvardíjban csak a tényleg megjelenők részesíthetők.

Bármely címen felmaradó összeg a következő év javára lesz elszámolandó.

Az egyházak semmi oly címen többé meg nem terhelhetők, melyek a fentiekben fedezetet találnak s amennyiben akár az egyházlátogatóknak, akár iskolalátogatóknak vagy az egyházmegyei gyűléseken megjelenő lelkészeiknek a folyó évben napi vagy fuvardíjat szolgáltatott volna ki, úgy az egyházmegyei pénztárnok által vissza lesz térítendő s az egyház pénztára által bevételezendő, megbiztatván a számvevőség, hogy ennek megtörténtéről, az egyházak számadásainak felülbírálata alkalmával meggyőződést szerezzen.

11. Hivatkozással a főtiszteletű egyházkerület folyó évi május 19—20. napjain, Miskolcon tartott közgyűlésének 19. pontjára, ahol az egyházmegyék felhivatnak, hogy az elhagyott szegények, árvák, betegek gondozásáról szóló szabályrendeleti javaslatra vonatkozó esetleges megjegyzéseiket, észrevételeiket a főt. Egyházkerületi közgyűlésre terjesszék fel.

Miután a hivatkozott szabályrendelet minden tekintetben alkalmas a kitűzött cél szolgálatára: egyházmegyénk azt egész terjedelmében helyesnek tartja s rajta semmi nevű változtatást nem kíván tenni.

12. Utalással a főt. egyházkerület tavaszi közgyűlésének 67. pontjára, mely szerint felhívta az Egyetemes Konvent az egyházkerületeket, hogy saját területükön kísérik figyelemmel s ügyészeik útján gondoskodjanak a jogorvoslatról, ha netalán a királyi kuriának 87/1907. sz. következő sérelmes rendelkezésére nézve konkrét eset jött volna elő, hogy t. i. „a ref. egyházközségek és ref. egyházi intézetek céljaira szánt alapítványyszerű hagyományoknak a hagyatékból való kiutalványozását mindaddig függőben tartani rendeli, ameddig a kormány hatóságilag jóváhagyott alapító oklevelek be nem mutattnak“.

Egyházmegyénk megállapítja, hogy az ezen pontban érintett sérelmes eset egyházmegyénk területén elő nem fordult s erről a főt. Egyházkerületet tisztelettel értesíti.

13. Vonatkozással a főt. egyházkerület tavaszi közgyűlés 34. b) pontjára, esperes a következő jelentését terjeszti az egyházmegyei közgyűlés elé:

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

1907. évi őszi egyházkerületi gyűlés 34. b) pontja szerint a felsőzempléni ref. egyházmegyében levő községi, illetőleg állami iskolákban teljesített vallásoktatásról a következőkben van szerencsém jelentésemet előterjeszteni:

Gálszécsen felekezeti iskolánk van, ott tehát ezen iskola teljesíti a vallásoktatást.

Borsiból a ref. gyermekek Szöllőskére járnak a ref. iskolába.

Berettőn, Lazonyban, Bodzásujlakon, Gercselyben, Töketerében, Kazsón, Nagymihályban, Rebrinben, Legenyén, Cselejben, Bodrogszerdahelyen levő állami iskolákban, úgy szintén Egresben levő községi iskolában az illetékes lelkészek végzik, az egyházi törvények s az egyházkerület szabályrendeletének megfelelőleg a vallásoktatást. Sátoraljauhelyben, az énekvezér Szalay Béla teljesíti teljesen megfelelő módon a vallásitanítást az állami. illetőleg községi iskolákban. A hosszúlázi állami iskolában megfelelő eredménnyel a beteg Fejes István helyett Szalay Béla sátoraljauhelyi énekvezér teljesíti a vallásoktatást.

Kérem ezen jelentésemet a főt. Egyházkerületi gyűlésre felterjeszteni.

Kiváló tiszteletem kifejezésével vagyok

Bánócon, 1908. év augusztus hó 27-én.

A Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlésnek

alázatos szolgálja :

HUTKA JÓZSEF,

esperes.

Ezen jelentés egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetvén, a főt. Egyházkerületre felterjesztetik.

14. Beterjesztetik az egyházmegyei pénztárnok kimutatása a felsőzempléni lelkészek f. évi országos nyugdíjintézeti járulékainak kimutatásáról. Ezzel kapcsolatban olvastatik az alsóborsodi egyházmegye egyetemes lelkészértekezletének 1908. jul. hó 7-én Mezőkeresztesen tartott gyűlésének jegyzőkönyve, amelyben felkéretik az egyházmegye, hogy keresse meg a főtiszt. egyházkerületet a tekintetben, hogy a Hollandi tárból, amely alap egyenesen a lelkészek javára lett adományozva, s amely alapnak a kamatai a lelkészek közös terhének egyetemes megkönnyítését ez ideig sohasem szolgálta, a jelenleg hivatalban levő lelkészek nyugdíjintézeti belépési járulékának 40%-át öt éven keresztül a lelkészek helyett kifizetni méltóztassék. Ha pedig az alap kamatai másirányban vannak lefoglalva, úgy a tőke igénybevétele bár, de jogos óhajtasunknak eszközését ez alapból kielégíteni méltóztassék.

Az egyházmegyei pénztárnok kimutatása a felsőzempléni lelkészek f. évi országos nyugdíjintézeti járulékának kimutatásáról tudomásul vétetik és a jegyzőkönyvben kinyomatandó.

Az alsóborsodi egyházmegye azon javaslatát, hogy a lelkészek nyugdíjintézeti belépési járuléka részben a Hollandi-tárból vagy más valamelyik alapból fedeztessék, készséggel magáévá teszi s erre egyházkerületünket a magarészéről is felkéri, annál inkább, mert egyházkerületünk úgy ezen javaslatot, valamint a felsőborsodi és tornai egyházmegyének hasonló célú javaslatát azzal adta ki az egyházkerület pénzügyi választmányának, hogy véleményes javaslatát az őszi közgyűlésre adja be.

Ezen alkalomból egyházmegyénk felkérni határozta a főtiszt. egyházkerületet, annak elrendelésére, hogy az egyházker. pénztár kezelése alatt álló mindenik alapból részletes kimutatás terjesztessék az egyházker. közgyűlés elé s ez egész terjedelmében kinyomassék az egyházker. közgyűlésről felvett jegyzőkönyv függelékében.

KIMUTATÁS

az egyházmegyei lelkészek f. évi orsz. nyugdíjintézeti járulékainak eddigi befizetéseiről.

Egyh. község.	Lelkész neve.	Belép. járul. korona	Tags. díj korona	Jegyzet.
1 Abara	Horkay Bertalan	399·11	61·32	
2. A. mihalyi	Cseh Pál	92·61	59·46	
3. Bánóc	Hutka József	507·93	69·26	
4. B. Ujlak	ifj. Hubay Bertalan	130·07	68·53	
5. Csernahó	Stefán Mihály	— —	43·77	
6. Deregyő	Tudja Mihály	465·10	64·85	
7. Gálszécs	Péter Mihály	330·77	65·60	
8. Gercsely	Botka Bertalan	378·56	76·66	
9. Hardicsa	Séra János	151·32	57·75	
10. Homonna				
11. Kazsó				
12. Kisazar				

Egyh. község.	Lelkész neve.	Belép. járul. korona	Tags. díj korona	Jegyzet
13. Kisbári	Sallay Béla	96·46	56·90	
14. Kistráska	Rácz József	183·60	58·88	
15. Kolbása	Szombathy Antal	538·91	58·10	
16. Ladamóc				
17. Lasztomér	ifj. Virág József	345·08	73·61	
18. Lasztóc	Erdélyi András	292·43	56·95	
19. Magyarizsép	Tomory Pál	234·17	70·50	
20. Magyarsas	Kozma Antal	654·34	57·16	
21. Legenye	Kádár János	549·42	56·39	
22. Málca	Kiss Tamás	431·27	71·55	
23. Migléc	Sütő Kálmán	194·98	58·21	Tulfizetés :
24. Nagyráska	Sztankovics Lajos	525·04	57·58	146 K 64 f.
25. N. Toronya	Román Ernő	96·21	55·04	
26. Saujhely	Fejes István			
27. Szöllöske	Kozma Gedeon	439·76	66·92	
28. Tusa	Nyitrai Lajos	150·82	67·—	Tulfizetés :
29. Zemplén	Szegő Benő	653·15	67·83	207 K 40 f.
30. S.-a.-Ujhely	Szalay Béla	286·72	53·06	

Összesen : 8127·83 1552·88

Vagyis befizetett belépési járulékokból : 8127·83

tagsági díjakból : 1552·88

Összesen : 9680·71

Fenti összegből az e. m. gyámtárból fedezve lett : 6247·18

Kongruából levonattott : 3433·53

Összesen : 9680·71

Tulfizetés van :

1. Sztankovics Lajosnak : 146·64

2. Szegő Benőnek : 207·40

Összesen : 354·04

Kelt Deregyőn, 1908 aug. hó 12-én.

TUDJA MIHÁLY

e.-m. pénztárnok.

15. Olvastatott Dókus Ernő egyházmegyei gondnok következő jelentése :

Nagyiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

A Főt. Egyházkerületi Közgyűlés folyó évi 91. jegyzőkönyvi szám alatt hozott határozatával, elfogadva a felsőzempléni egyház-

megye javaslatát, az egyházlátogatások egyöntetű szervezését mondtotta ki s egy idevonatkozó űrlap és utasítási tervezet készítésével Nt. Szuhay Benedek felsőborsodi lelkész-tanácsbíró urat bizta meg. Az általa szerkesztett és véleményadásra egyházmegyénkhez is beküldött tervezetre nézve legyen szabad saját egyéni véleményemet a következőkben előadni:

Mindenekelőtt ki kell jelentenem, hogy én az egyházlátogatásnak mai formáját teljesen feleslegesnek, céltalannak tartom, sőt azt hiszem, hogy felhasználtatván a törvény által engedett kicsiny rés, az teljesen ki lett vetköztetve eredeti jellegéből és teljesen eltért a törvény intiúióitól. — Az egyházi törvények I. t.-c. 168. §-a, valamint korábbi egyházi törvényeink is, az egyház látogatást az esperes körébe utalják s csak kivételként engedik meg, hogy magát egyik lelkészi tanácsbíróval helyettesítse. — Ezen intézkedés magyarázatát abban találta, hogy az esperes nemcsak egyéni és hivatali sulyánál fogva képes az egyes egyházakban előforduló vitás kérdéseket békésen elintézni, de mint első fokú hatóság is határozhat, intézkedhet, mely határozat és intézkedés ellen ugyanazon t.-c. 166. §-a értelmében, az egyházmegyei közgyűléshez lehet az illetőknek felebbezni. Mai nap azonban nagymérvű elfoglaltsága miatt az esperes csak a legkritább esetben jelenik meg, mint látogató valamelyik egyházban, de másokkal helyettesíteti magát, kiknek hatásköre igen rövidre szabott vizsgálatra s a felsőbb hatóság által kimutatott pénzek behajtására szorítkozik. Ennek következménye, hogy az egyházlátogatóság megjelenése valamelyik — főleg szegény — egyházban, alig találkozik nagyobb rokonzenével.

Ha azonban az cgyetemes egyház bölcsessége, támaszkodva egyházi törvényünk fent idézett intézkedésére, az egyházlátogatást a jelenlegi formájában fenntartani kívánja, méltóztassék annak teendő-köréből legalább a pénzbeszedést elvonni, mint amely a törvény intiúióival s az egyházlátogatás ethikai céljával ellenkezik s méltóztassék azt úgy, mint pl. a közalapi járulékok befizetésénél történik, a presbitérium, illetőleg egyházi gondnok és pénztárnok kötelességévé tenni.

Ami most már a közölt tervezetet illeti, én azt úgy formája, mint szövege tekintetében helyesnek, megfelelőnek tartom, óhajtanám azonban, hogy néhány pontja kibővítettessék. Így pl. az első rész első pontja azon kérdéssel lenne megtoldandó, hogy „azon egyházakban, hol tekintettel a hívekre más nyelvű Isteniszteletek is vannak, megtartatik-e az egyh. ker. azon rendelete, hogy leg-

alább minden harmadik vasárnap magyar nyelvű Istenisztelet tartandó? A II-ik rész 1. pontja a következő kérdésekkel lenne bővítendő: *f)* El van-e látva az iskola, annak jellegét feltüntető külső felirattal? *g)* Olyan felvételi, előmeneteli és mulasztási naplót használ-e a tanító, melyek a vallás- és közoktatástügyi minisztérium által megállapított összes rovatokat tartalmazzák és vezetettek-e ezek rendszeresen? A III-ik rész 1. *e)* pontja következőleg lenne módosítandó: „A presbitérium és közgyűlés határozatai úgy jegyzőkönyveztetnek-e, amint azt az egyházi törvények (E. T. I. törvény-cikk 38—47. §-ai) rendelik“?

Ugyanezen rész 3. *e)* pontja után a következők iktatandók: „van-e az egyháznak rendes vagyonelejtára, melynek vagyonrovatában az egyházi és iskolai épületek, az egyház és iskola föld- és házbirtoka, a behivatalnokok által használt földek tőkepénzek, alapítványok, hasznos jogok és azok remélhető évi jövedelme, teher rovatában pedig az egyházközség összes terhei, esetleges kölcsönei, ezek kamatai és törlesztési hányadai följegyezvék“?

Van-e az egyházi és iskolai ingóságokról évenként felülvizsgált és kiigazított leltára?

Van-e az egyháznak rendszerint változás alá nem eső és évenként feltétlenül fedezendő szükségleteit feltüntető rovatos kimutatása? Meg vannak-e ezek erősítve és megőriztetnek-e?“

Az 5-ik pont a következő kérdéssel lenne bővítendő: „*e)* A tanító által használt ingatlanok az egyház nevére vannak-e telekkönyvezve?“

A 10-ik pont *b)* alpontja a következőleg módosítandó: „*b)* A lelkész és gondnok együttes utalványozására történnek-e a fizetések?“ (E. T. I. t.-c. 124. §. *g)*).

A 12-ik pontban e szavak után „illeték-egyenérték“, iktatandó „lelkézi nyugdíjintézeti évi járulék“.

Ugyanezen pont a következő kérdésekkel bővítendő: „Kapott-e tőkesegélyt? Hogyan használta azt fel az egyház?“ Kapott-e az egyház közalapi segélyt? Hányszor? mily összeget? mily célra lett az fordítva?“

Véleményem szerint az egyházlátogatóság hatáskörének a perselypénzek ellenőrzésére is ki kellene terjednie s azon esetre, ha egyelőre még megbizátnék a pénzek beszédésével, ennek is rendszeresebben, bizonyos ellenőrzés mellett kellene történnie.

A perselypénzek kezelése u. i. tudomásom szerint, jelenleg akként történik, hogy a lelkész rendes Isteniszteletek alkalmával Isten dicsőségére s az egyház szükségéire, — Úrvacsora osztás

alkalmával az egyházkerület céljaira — és a reformáció emlék-ünnepén ezen célra leendő adakozásra hívja fel a híveket. A begyűlt pénzek azonban nem kezeltetnek külön, hanem a persely a szükség szerint megnyitattik, abból az egyház apróbb szükségletei fedeztetnek s egy minimális kis összeg adatik az egyházkerületnek és a reformációi alapnak. Felkérendő, lenne tehát úgy az egyházkerület, valamint a reformációi alap, hogy minden egyházba küldjenek egy-egy perselyt (melyek jelenleg már igen olcsón szerezhetők be) s melyeket az egyházlátogatóság nyitna fel, az esperestől átvett kulccsal, a presbitérium jelenlétében és szolgáltatná be tartalmát a megfelelő célra. Az Isten dicsőségére történt adományok ezután is az egyház szükségeire fordíthatók. Célszerű lenne ugyan itt is, ha mindenik egyház beszerezne olyan perselyt, melyből a pénz ki nem vehető s amely időközönként a presbitérium jelenlétében nyitnatnék fel és ellenőrző kulccsal lenne ellátva.

A pénzbeszedésnek az egyházlátogatóságok által követett módja már teljességgel nem felel meg a huszadik század pénzkezelési és ellenőrzési rendszerének.

A jelenlegi gyakorlat szerint t. i. a különféle egyházi hatóságok kimutatnak körülbelől húsz-huszonöt címet, melyeken az illető egyháznak adóznia kell, így például: 1. Egyh. ker. közigazgatás. 2. Tűzkár biztosítás. 3. Egyh. ker. jegyzőkönyvek. 4. Szükösi-tár. 5. Egyh. ker. özvegy-árvatár. 6. Özvegy-árvatár hirdetésére. 7. Főiskolára. 8. Főiskolai hirdetésre. 9. Tápintézeti hirdetésre. 10. Supplicatio váltság. 11. Theol. tanári nyugdíjintézet. 12. Képezdei kamat. 13. Névkönyv. 14. Egyházmegyei közigazgatás. 15. Kamatok. 16. Dékáni illetmény. 17. Töketörlesztés. 18. Egyházmegyei gyámtár. 19. Egyházmegyei jegyzőkönyvek. 20. Reformáció ünnepi perselypénz. 21. Gimnáziumok, árvaházak. 22. Szegény egyházak. 23. Lelkészi könyvtár. 24. Lelkészer-tekezleti tagsági díj. 25. Egyházi törvények stb. ezen kimutatást az egyh. m. esperese átszolgáltatja az illető egyházlátogatóknak, kik azt összegezve és saját napi s fuvardijukkal kiegészítve az így előállott összeget az egyház gondnokától vagy pénztárnokától egy nyugta ellenében átveszik s az egyh. m. pénztárnokának átadják, anélkül, hogy az egyház pénztári könyvében nyoma lenne, hogy milyen célra, mily összeg lett felszámítva. Szükségesnek tartanám tehát az összes címek revisióját, az elkerülhetőknak pl. egyh. ker. és egyh. m. közigazgatás, napi-díjak, fuvardíjak, zabpénz stb. törlését, a többieknek pedig az egyházlátogatási jegyzőkönyv végén leendő feltüntetését, mely egyszersmind nyugta és igazolásul szolgálna az egyház látogatók

részéről, úgy az egyházzal, valamint az egyh. m. pénztárral szemben, ennek megfelelően a 20-ik pont után a következő 21-ik pont következne.

Alólírott egyházlátogatóság összesen átvett:

- a) Tűzkárbiztosításra,
- b) Egyházkerületi jegyzőkönyvekért.
- c) Szükösi-tárra.
- d) Sárospataki főiskolára.
- e) Supplicáció váltságért.
- f) Képezdei tőke kamataira.
- g) Egyházkerületi névkönyvért.
- h) Egyházkerület kölcsön törlesztésére.
- i) Egyházkerület kölcsön kamataira.
- j) Gimnáziumok, árvaházakra.
- k) Szegény egyházak felsegélésére.
- l) Egyházkerület céljaira (perselyből).
- m) Reformáció alapjára (perselyből).

A jegyzőkönyvet az egyházlátogatókon kívül, az egyház lelkesze, gondnoka, esetleg két presbitere írná alá. Továbbá az I. 3. pont után beiktatandó volna ez a kérdés: A keresztség minden egyes esetben igénybe vétetett-e?

Ugyanitt az 5. c) pontja eképen volna módosítandó; -----a született gyermekek vallására nézve köttetett-e megegyezés? Ha igen hány javunkra, hány kárunkra? A d) pontban: „Ha nem“ helyett ez állana: „Ha kárunkra köttetett“.

Ugyancsak itt a 8. pontban megkérdendő volna: Nem lett-e valaki felekezet nélkülivé?

A 10. pontban nem csupán az volna kérzendő, hogy a szegény gyermekekről történik-e gondoskodás, hanem hogy általában a gyülekezet szegényeiről, segélyre szorult betegeiről is történik-e?

A 12. c) pontban ehelyett: „Ki az oka“ — ez volna teendő: mi az oka? Ugyanitt a d) pontban: „Van-e olvasó egyesület?“ be-toldandó volna ez; „nőegylet, vagy más efféle intézmény“. Az I. Részbe beiktatandó volna ez a kérdés is: „Vallásszérelmi ügy nem fordult elő?“

A II. „Iskolai ügyek“ című rovata az egyházmegye véleménye szerint igen hiányosan van megszerkesztve. Itt felveendőek volnának mindazok a kérdőpontok, amelyek az „iskola látogatási jegyzőkönyv“ című nyomtatott úrlapon szerepelnek, sőt bizonyos tekintetben még azok is kipótlandók volnának. — Ehez képest óhajtja egyházmegyének e rovatba a következő kérdések felvételét:

A tankönyvek kellő példányszámban meg vannak-e?

A szegény gyermekek tankönyvvel, a tanszerekkel való ellátásáról történik-e gondoskodás?

A gyermekek felvezettetnek-e a templomba? Állami és községi iskolákban ki teljesíti a vallásoktatást? Más felekezeti iskolába járó tanköteleseink vallásos oktatásáról történik-e gondoskodás?

A rendtartási naplók teljes számban meg vannak-e és pontosan vezetnek-e?

A tanrend ki van-e az iskolában függesztve s az iskolaszéki elnök által aláírva? Törvényszerű-e a tanterem?

Okleveles-e a tanító? Rendes-e, vagy ideiglenes? A tankönyvek kellő időben való beszerzéséről gondoskodik-e a presbytérium?

Az ismétlődő iskolai Olvasó-könyv használtatik-e?

A III. Részben 3. b) pont alatt kívánatos, hogy ne csak a különféle jegyzőkönyvek, hanem a paróchiális könyvtár összes könyvei felől történjék tudakozódás. Ugyanitt beiktatandók volnának a következő kérdések is: Van-e törzskönyv? Be vannak-e abba vezetve a paróchiális könyvtár könyvei?

A jegyzőkönyvek be vannak-e köttetve?

A püspöki, esperesi körlevelek a Rendeleték Tárába be vannak-e vezetve?

Az 5. pont alatt felveendő volna ez a kérdés: Az iskolai ingatlan az egyház nevében áll-e?

A 6. pont alatt az is megkérdendő volna, hogy a lelkeszi nyugdíjintézeti évi járulék is ki van-e az Egyház részéről fizetve?

A 14. a) pont alatti kérdése után bepótlandó volna „s mily összeg erejéig“?

Felveendő volna ez a kérdés is: A tótajkú gyülekezetek lelkeszei magyar nyelv szószéki használata tekintetében eleget tesznek-e az egyházkerület rendelkezésének?

Egyházmegyei gyűlés az egyházlátogatás eddigi módját fenntartani kívánja, — az egyh. ker. által leküldött űrlap mintát, a fenti módosítások és pótlásokkal elfogadja, — az egyházmegye gondnokának jelentését egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetni és a főt. Egyházkerületre felterjeszteni határozza.

16. Olvastatott a f. évi tavaszi egyházkerületi közgyűlésnek 72. sz. alatt az iskolai ingatlanoknak az egyház nevére való átíratása tárgyában hozott utasítása.

Egyházmegyénk az utasítást jegyzőkönyvében kinyomatni rendeli, amint következik:

„Utasítja az egyházkerület az egyházakat, hogy minden oly esetben, midőn az iskola nevéen álló ingatlan az egyháznevére iratik át: az egyház vagyoni kimutatásában feljegyzendő, hogy az illető ingatlan, illetőleg annak ára jövőre is iskolai célokra fordítandó.“

„Utasítja továbbá, hogy ahol még az 1904. évi őszi közgyűlés 20. sz. határozatával elrendelt telekkönyvi kiigazítások nem történtek meg, vagy az ez iránti eljárás abban hagyatott, ott a kiigazítás iránti eljárás megindítandó, illetőleg folytatandó. A kiigazítási kérvényekhez, melyeknél átíratási illeték fizetésének helye nincs, minden esetben csatolandó a vallás és közokt. minisztérium 1907. évi október 14. 76982. sz. leirata, ahol pedig a telekkönyvi kiigazítási kérelmet akár az alsó, akár a felső bíróságok elutasították, vagy ahol az egyház nevéről az iskola nevére való visszairatás rendeltetett is el, a kiigazítási kérvény ott is a fentebb említett módon szabályszerűen felszerelve újra beadandó miután telekkönyvi ügyben mint perenkívüli jogerős ítéletről nem lévén szó, az elutasított kérelem is bármikor újból előterjeszthető.“

17. Olvastatott a mult évi őszi egyházkerületi közgyűlés 68. sz. határozata folytán az alsóborsodi egyházmegye által készített s a f. é. tavaszi egyházkerületi közgyűlés 74. sz. határozatával véleményadás és javaslattétel végett az egyház megyékre letett „Szabályrendelet-tervezet az egyházmegyei számvevőszékek szervezetéről és ügyviteléről“, melyre nézve egyházmegyénk a következő véleményt terjeszti fel a főtiszt. egyházkerületre.

Egyházmegyénk e nagy körültekintéssel készített munkálathoz készséggel hozzájárul s szívesen ajánlja azt elfogadásra a főtiszt. egyházkerületnek. Kívánatosnak tartja azonban, hogy a 2. §-ban említett választott számvevőszéki tagok főleg pedig az előadók, amennyiben még esküt nem tett egyének választatnának meg ilyenekül: szabályszerű eskü letételére köteleztesse az azon nagy erkölcsi felelősségnél fogva, amely munkakörükből kifolyólag rájuk nehezedik.

18. A tavaszi e. m. gyűlés 17. számú határozatára jelenti a nagyráskai egyház lelkésze, hogy az 1596 korona tartozás $\frac{1}{5}$ -öd részének a kivetése ügyében két ízben is tartott presbiteri gyűlést, azonban a kivetést a presbitérium vonakodása miatt nem eszközölhette. Jelenti továbbá, hogy a presbitérium e tárgyban hozott határozatában megbizta a lelkészt, hogy az egyházkerületi kölcsön kieszközlése iránt újólaj tegye meg a szükséges lépéseket.

Egyházmegyénknek az egyházkerületi kölcsön felvétele ellen annál kevésbé van kifogása, mivel annak felvételét már a múlt évi őszi e. m. gyűlés 23. számú határozatával megengedte. Megújítja azonban ama határozatát, miszerint útasítja a nagyráskai egyház presbitériumát, hogy a felveendő kölcsönt a jövő évtől számított öt év alatt, évi egyenlő részletekben kivetés útján állítsa elő, s az esedékes kamatokkal együtt minden évben szolgáltatassa be az egyházkerület pénztárába s erről minden évben tegyen jelentést az őszi e. m. gyűlésre.

19. Ugyanazön e. m. gyűlés 18. b) c) d) e) h) alatti határozatára az iskolalátogatási jegyzőkönyvekből, illetve az e. m. tanügyi bizottság jegyzőkönyvéből az tűnik ki, hogy Kisazarban az iskolai könyv és értesítő-könyvecske beszereztetett. Hardicsán az előbbi szintén megvan, az értesítőkönyvecske

beszerzését pedig a tanító megígérte. A garanyi iskolára nézve a fejbeli számadás és az énektanítás ellen most nem emeltett kifogás. A csarnahói iskola járvány miatt be levén zárva, nem volt megvizsgálható s így az a körülmény, hogy a haladási napló be lett-e szerezve, nem volt megállapítható. A magyarsági iskolára nézve most nem lett jelentve, hogy nem az újabb kiadású vallástani kézikönyvek használtattak volna, valamint Szöllöskére nézve sem jelentette az iskolalátogatóság, hogy az iskolai illemhely hiányzik. Csernahó ingyen tanszerekért folyamodott a vall. és közokt. minisztériumhoz. Tussán a felszerelést illetőleg a régi állapotban van minden.

Tudomásul vétetik. A hiányos iskolai felszerelést illetőleg pedig más pont alatt tétetik intézkedés.

20. U. azon e. m. gyűlés 43. sz. határozatára jelenti a kisazari egyház előljárósága, hogy a 334 kor. 17 fillér elköltött tőkét ez időszert képtelen az egyház visszaállítani, kéri tehát az egyházmegyét, addig az ideig, míg az egyház abba a helyzetbe jó, hogy azt visszaállíthatja, az egyháznak haladékat adni méltóztassék.

Utasítja az egyházmegye a kisazari egyházat, hogy a 334 kor. 17 fillér elköltött tőkét úgy presbiteri, mint egyházközségi közgyűlésben nyilvános rendes tartozásnak ismerje el s az erről szóló jegyzőkönyveket terjessze be a jövő évi tavaszi e. m. gyűlésre.

21. U. azon e. m. gyűlés 63. sz. határozatára jelenti a lasztóci egyház lelkésze, hogy a lasztóci egyháznak a nagykázméri fiókegyháztól felvett 600 korona kölcsöne törlesztésére 300 korona már takarékpénztárba van helyezve, a még hátralevő 300 koronát pedig a jövő tavasszal fogja az egyház kifizetni.

A jelentés tudomásul vétetik s az ügy további nyilvántartásba helyeztetik.

22. Ugyanazon e. m. gyűlés 72. számú határozatára a borsói tanítói belsőség eladása tárgyában jelenti Kádár János egyházmegyei kiküldött, hogy a helyszínen megjelenvén, az épületet s a mintegy 2 vékás belsőséget a presbitériummal együtt megvizsgálta s eléggé jó karban találta. Egy ref. egyháztag a belsőségért 4000 koronát volna hajlandó adni, de a presbitérium kimondotta, hogy 5000 koronánál alább el nem adja. Reméli azonban, hogy ily összegért is mielőbb akad reá vevő s akkor az egyház adóságából kiszabadul.

Az egyházmegye a jelentést tudomásul veszi. Miután azonban az egyház semmi konkrét kérelemmel nem járult e tárgyban az egyházmegyéhez, az ügy érdemében határozatot nem hoz.

23. A tavaszi egyházmegyei gyűlés 18. pontjának *a)* alpontjában foglalt felhívásra jelenti a szőlőskei egyház presbitériuma, hogy a tanszerekre vonatkozó kérvényt a vallás-és közoktatásügyi miniszteriumhoz benyújtotta,

a h) alpontban foglalt felhívásra vonatkozólag pedig azt jelenti, hogy az iskolagondnokot a presbitérium többször utasította, miszerint az iskola mellé illemhelyet állíttasson fel, ennek dacára az illemhely mindeddig felállítva nem lett.

Az egyházmegyei gyűlés a jelentés előbb említett részét tudomásul veszi, az illemhely felállítására vonatkozó jelentést azonban tudomásul nem veszi s a szőlőskei egyház presbitériumát újból szigorúan utasítja, hogy a kérdéses illemhely felállítása iránt azonnal intézkedjék s ennek megtörténtét az esperesnek 15 nap alatt jelentse be.

24. A tavaszi egyházmegyei gyűlés 20. pontjára:

A tussai egyház presbitériuma jelenti, hogy tanítói nyugdíjhátráléki ügyük f. évi október hóban minden bizonnyal rendeztetik.

A csarnahói egyház presbitériuma jelenti, hogy a tanítói nyugdíjhátrálék nagy részben kifizettetett.

A szőlőskei egyház presbitériuma jelenti, hogy a tanítói nyugdíjhátrálék ügye az őszi közgyűlésen lesz elintézve,

s végül a vármegye alispánja közli a sátoraljaujhelyi járás főszolgabírójának a lasztóci, alsómihályi, nagy- és kistoronyai, egyházak tanítói nyugdíjhátrálékának rendezése tárgyában tett 3357. sz. jelentését, mely szerint ezen egyházak tanítói nyugdíjhátrálékát a politikai községek mindenütt magukra vállalták, az ez évi hozzájárulás azonban azért nem lett a költségvetésbe felvéve, mert ahhoz megelőzőleg hozott és törvényhatóságilag jóváhagyott községi képviselőtestületi határozat szükséges.

A csarnahói egyház jelentése tudomásul vétetik, a tussai és szőlőskei egyház jelentése tudomásvétel után további nyilvántartásba vétetni határoztatik.

A vármegyei alispán úr értesítése pedig az abban foglalt felvilágosítással köszönettel tudomásul vétetik s ahhoz képest felhivatnak az érdekelt egyházak előjáróságai, hogy a kérdéses hátrálékok előállítását magában foglaló községi határozatok törvényhatósági jóváhagyását kísérik figyelemmel, a jóváhagyást megtagadó határozatokat felebbezzék meg, az évi hozzájárulási összegek előállítására nézve pedig hasanak oda, hogy a politikai községek hozzanak az irányban a szabályoknak megfelelő határozatokat, ezek jóváhagyása körül pedig az előbb említett módon járjanak el.

Amennyiben pedig ezen ügyek elintézése körül valamely akadály merülne fel, az érdekelt egyház ennek elhárítása céljából a szükséges felvilágosításért forduljon az espereshez vagy a vármegye alispánjához.

25. A múlt évi őszi egyházmegyei közgyűlés 22. számú határozatával a morvai egyház által iskolaépítés céljaira felhasznált 2100 korona egyházi alap első részletének visszatérítésére 1900-ig adott halasztás

további nyilvántartásba vétetni határoztatik.

26. A nagybárii egyház tanítói lak és iskolaépítési, a tavaszi e.-m. gyűlés 34. pontja alatt foglalt ügye,

tekintettel az egyház változatlan helyzetére a tökesegély megérkeztéig továbbra is függőben tartatik.

27. A csarnahói egyház presbitériuma a tavaszi e.-m. gyűlés 41. pontjával kapcsolatban jelenti, hogy az országos közalpból nyert 1000 korona segélyt az iskolaépítésből még fennálló 330 korona adósság törlesztésére fordította, úgy hogy már csak 2300 korona maradt, ennek újabbi törlesztésére az egyház most 1369 korona 62 fillért vetett ki tagjaira.

A kivetés jóváhagyása felett külön határozat hozatván, a jelentés tudomásul vétetik.

28. A tavaszi e.-m. gyűlés 42. pontjára az esperes szóval jelenti, hogy a kolbásai egyház segély iránti kérvényét a segélyosztó bizottsághoz beadta.

Tudomásul vétetik.

29. A tavaszi e.-m. gyűlés 54. pontjával kapcsolatban

Sallay Béni lelkész felhívatik, hogy a szöllőskei egyházi adó rendezésének további folyamatáról jelentését a legközelebbi egyházmegyei gyűlés elé mutassa fel.

30. Tavaszi e.-m. gyűlés 73. pontjával kapcsolatban

a szöllőskei egyház előjárósága újból szigorúan utasítatik, hogy a 400 korona kivetési hátrálék behajtásáról jelentését a f. év végéig mutassa be.

31. A tavaszi egyházmegyei gyűlés 75. pontjára a szöllőskei egyház 2365 korona váltó-adósságának rendezésére f. év őszéig halasztást kér.

A halasztás még ez utolsó esetben megadatik, szigorúan utasítja azonban az egyházmegye a szőlőskei egyház előjáróságát, hogy ezen adósság rendezéséről végleges és érdemleges jelentését legkésőbb a tavaszi egyházmegyei gyűlés elé felelőségterhe alatt mutassa be.

32. Esperes hivatkozással a f. évi tavaszi egyházmegyei közgyűlés jegyzőkönyvének 23. pontjára jelenti, hogy a néhai özv. Stépán Sándorné hagyatékát képező 3600 K lelkészi alapi tőke még nincs kifizetve.

Az egyházmegyei közgyűlés megújítja ama korábbi határozatát, hogy mihelyt az összeg ki lesz fizetve, az egyház előjárósága az egyház kerületi pénztárba helyezze el s a lelkészi fizetés javítására szolgáló örök és elidegeníthetetlen alap gyanánt gyümölcsöztesse.

33. Esperes jelenti, hogy Csarnahó, Szőlőske és Zemplén állami adótartozásukat kiegyenlítették: hátralékban vannak még a f. évi tavaszi egyházmegyei közgyűlés 26 pontja szerint Bodzásújlak, Ladamóc, Szürnyeg és Borsi.

Az egyházmegyei közgyűlés a kifizetéseket tudomásul véve utasítja a hátralékos egyházakat, hogy adóhátralékaikat a folyó év őszén feltétlenül fizessék ki s ennek megtörténtét jelentsek be.

34. Esperes jelenti, hogy a nagytoronyai lelkészlak építkezési költségeinek fedezésére vonatkozólag a f. évi tavaszi egyházmegyei közgyűlés 29. jegyzőkönyvi határozatának nem tétetett elég.

Az egyházmegyei közgyűlés újabb határozat hozatalát szükségesnek nem tartván, korábbi határozatát nyilvántartja.

35. A f. évi tavaszi egyházmegyei közgyűlés 51. jegyzőkönyvi pontja szerint a ladamóci egyház 1800 koronát kitevő regale váltság címén fennálló tőketartozásának 100 koronás

évi részletekben leendő törlesztésére 1912. évig halasztást nyert.

Ezen ügy továbbra is nyilvántartatni rendeltetik.

36. A tavaszi egyházmegyei gyűlés 79. pontjára a kisbárai egyház jóváhagyás céljából beterjeszti roskadozó paplakjának újjáépítésére vonatkozó, szabályszerűen kiegészített tervet és költségvetést, valamint 4019 korona 39 fillér rendkívüli egyházi adó kivetésére vonatkozó az 1908. április hó 12-én tartott presbiteri ülésben letárgyalt kimutatást.

Egyházmegyei közgyűlés a kisbárai egyház presbitériumának f. évi április hó 12-én és az egyházi közgyűlésnek május 3-án hozott határozatát azon feltétel alatt erősíti meg, hogy miután

a) a kisbárai református hívek állami adója 687 korona, mely összegből a községben lakók 291 kor. 80 fillér, a községben nem lakó gróf Vay Tihamér pedig 395 kor. 20 fillért fizet, a kivetési kulcs minden adó korona után a községben lakóknál 10.24 korona, gróf Vay Tihamérnál pedig ennek 25%-a, vagyis 2.56 korona számíttassék, mely kulcs alkalmazása mellett a községben lakók összesen 2988.03 korona, gróf Vay Tihamér 1011 kor. 71 fillérrel lesznek kötelesek a lelkeszlak építéséhez hozzájárulni.

b) Ha tőkesegélyből vagy más alapból az egyház jövedelemre tenne szert, úgy ez a befizetés aránya szerint visszatérítendő lesz az illetőknek, illetőleg a kivetendő összegből le lesz számítandó.

Fenti intézkedések végrehajtásának ellenőrzésével és megfelelő jelentéstétellel az egyházmegyei számvevőség, illetőleg az egyházmegyei látogatóság bíztatik meg.

37. Olvassatik Péter Mihály e. m. főjegyző előadói javaslata, mely is egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetik, a hozott határozatokkal, amint alább következik:

Nagytszeteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Miután a jelen év május hó 15-én tartott rendkívüli egyházmegyei közgyűlésig a törvény szerint kiállítandó vagyoni, rovatos ívek, költségvetések és egyenenkénti kimutatások legnagyobb része nem állitattak ki a kívánalmak szerint: a nevezett napon tartott közgyűlés utasította a lelkészeket, hogy a fent elsorolt íveket javítsák ki, vagy egészen újból készítsék el s a munkálatok megkönnyítése végett egyúttal azt is kimondotta, hogy az egyházmegyei közgyűlés jegyzőkönyvéhez a függelék is csatolják, mintegy mintaívek gyanánt. Az érintett íveket az utasítás szerint augusztus 1-ig kellett volna beadni. Amely egyház ezen időpontig el nem készítette volna a dolgot: ott ezeknek az íveknek az előállítása 6 egyházmegyei lelkésznek tététt a feladatává. Azt is kimondotta egyházmegyénk közgyűlése, hogy azon egyházak, amelyek deficitel dolgoznak, igyekezzenek azt megszüntetni, vagy újabb kivetés útján, vagy olykép, hogy államsegélyért folyamodjanak.

Mennyiben tettek eleget az egyházak ezen utasításoknak: arról az alábbiakban fogok, — lehető rövidséggel, kimélve a Nt. egyházmegyei közgyűlés idejét, — beszámolni.

Legelőször is, épen mint a múlt alkalommal, most is, — egy táblázati kimutatást készítettem, a vagyoni, rovatos ívekről, a költségvetésről, egyenenkénti kimutatásról és arról, melyik egyház — dolgozik maradvánnyal vagy hiánnyal. E táblázatos kimutatást tisztelettel beterjesztem.

TÁBLÁZATOS KIMUTATÁS.

Sorszám	Az egyház neve	Vagyoni iv hány pld.	Rovatosi iv hány pld.	Költségv. hány pld.	Egyének kimutatás hány pld.	Maradvány Költségvetés plusszal zár.		Hiány Költségvetés minusszal zár.		
						kor.	fill.	kor.	fill.	
1	Morva ...	2	2	2	2			156	02	
2	Szürnyeg ...	2	2	2	2			1029	77	
3	Imreg ...	2	2	2	2			1046	84	
4	N. Kázmér ...	1	1	2	2			7		
5	Lasztóc ...	1	1	2	2			11	72	
6	Magyarsas ...	2	2	2	2			300	93	
7	Deregnő ...	2	2	2	2	30	59			
8	Szalók ...	2	2	2	2			386	79	
9	Kolbása ...	2	2							
10	Magyarizsep ...	1	1	jó volt	jó volt	69	25			
11	Cselej ...	1	1	1	1	196	91			
12	Alsómhalyi ...	1	1	2	—	592	20			
13	Vásárhely ...	2	2	2	2	3	15			
14	Bodzásujlak ...	2	2	1	1	260	78			
15	Garany ...	2	2	2	2	246				
16	Gercsely ...	2	2	2	2	152	52			
17	Kiszte ...	2	2	2	2			92	60	
18	Kisazar ...	már a mult alka-		1	1			564	07	
19	Migléc ...	lommel volt jó		jó volt	1			497	72	
20	Kisráska ...	1	1	2	2	32	79			
21	Hegyí ...	1	1	2	2	383	68			
22	Málca ...	2	2	2	2					
23	Hardicsa ...	2	2	2	1			1260	76	
24	Kazsó ...	2	2	2	1	461	38			
25	Nagy Ráska ...	2	2	2	2			127	66	
26	Sátoraljaujhely ...	2	2	1	1			551	39	
27	Kistoronya ...	2	2	1	1			774	02	
28	Lasztomér ...	már a mult alka-		jó volt	1					
29	Legenye ...	lommel volt jó		jó volt						
30	Abara ...									
31	Csarnahó ...									
32	Kisbári ...	2		2	2			233	51	
33	Nagybári ...	2		2	2			529	27	
34	Ladamóc ...									
35	Zemplén ...									
36	Bodrog Szőlőske ...	2	2	2	2			1368	98	
37	Bodrog Szerdahely ...	2	2	2	2			22	91	
38	Borsi ...	2	2	2	2			209	32	
39	Bánóc ...	2	2	2	2	5	59			
40	Tussa ...	2	2	2	2			1107	78	
41	Gálszécs ...	jók voltak								
42	Homonna ...	jók voltak								

a) Szólva előbb, a vagyoni és rovatos ívekről: Gálszécs, Homonna, Azar, Kolbása, Migléc, N.-Toronya, Morva, Lasztomér, N.-Kázmér, Legenye, M.-Izsép, Cselej-Egres és Pelejte vagyoni és rovatos ívei már a múlt alkalommal is rendben találtattak. Ezeket tehát csak meg kellett volna erősíteni s hogy némelyek azokat ismét beadták, az felesleges munka volt.

Az esperes urat tehát utasítandónak tartom, hogy ez egyházak íveit erősítse meg, egy példányt hagyjon a levéltárban s egy példányt küldjön vissza az egyházaknak.

Egyházmegyei közgyűlés a javaslatot elfogadja, az esperest ilyen értelemben utasítja.

b) Az előbbi pontban felsoroltakon kívül a többi egyházak ez íveiket mind beadták, csak Abara, Csernahó, Ladomóc, Zemplén nem adtak be semmit.

A beadott vagyoni és rovatos ívek, most már örömmel jelentem, mind jók, vagy kiigazítva, vagy egészen újból lettek átdolgozva. Némelyik egyház eme íveiben, 1—2 hiba ugyan, mely mindig van, de azok lényegtelenek lévén most már napirendre lehet felette térni. Tartozon azonban annak a kijelentésével is, hogy egyes ívek egyes hibái nem javítottak ki, csak megmagyaráztattak. És ha ez már az első alkalommal megtörténik, sok félreértés lett volna megelőzhető, mert hiszen az előadó, az egyes egyházak speciális viszonyait mikép értse meg magyarázat nélkül, az egymásnak ellentmondó pusztá számokat: hogyan értse meg az egyházak speciális helyzetét feltűntető magyarázat híján? Utasítandónak tartom azért az esperest, hogy az egyházak beadott vagyoni és rovatos íveit erősítse meg, egy példányt a levéltárban hagyván, egy példányt az egyházaknak küldjön meg. Ha valamelyik egyház íveit csak egy példányban küldte volna be, amit a táblázatos kimutatás feltűntet, azokból kérje be a másodpéldányt s azt is erősítse meg.

Egyházmegyei közgyűlés a javaslatot elfogadja s ilyen értelemben az esperest utasítja; utasítja továbbá, hogy Abara, Csernahó, Ladomóc Zemplén íveinek elkészítése végett küldöttséget küldjön az egyházakba, a lelkészek terhére. A jövő közgyűlésig az ívek beadandók lesznek.

c) Ami a költségvetéseket illeti, a már a múlt alkalommal adócsökkentésért folyamadott Gálszécs, Homonna, Kolbása, Migléc,

Kistoronya, Kisazar költségvetéseik közül az utóbbi nem lévén kéznél, elbíráható nem volt: a többi jóknak találtattak. Szintén jóknak találtattak Nagykázmér, Legenye, B.-Szerdahely, Borsi, Imreg költségvetése. A most pótlólag beadott kisazari is hibátlan lévén, — utasítandónak tartom az Esperes urat, hogy e felsorolt egyházak költségvetését erősítse meg.

Egyházmegyei közgyűlés a javaslatot elfogadván, az esperest ilyen értelemben utasítja.

d) A többi fel nem sorolt egyházak költségvetésüket mind beadták csak Abara, Csernahó, Ladamóc, Zemplén nem nyújtotta be.

Ezen egyházakra vonatkozó előbbi határozat itt is megújíttatik.

e) Az egyénekenkénti kimutatások jók voltak már a mult alkalommal: Gálszécs, Homonna, Kolbása, Nagytoronya részéről. Ezeket tehát már a mult gyűlés után meg kellett volna erősíteni. Ha meg nem történt volna, most utasítsák erre az Esperes úr. Ugy szintén a most pótlólag beadott és jónak talált Kisazar és Miglécet is.

Az esperes utasíttatik, hogy a névleg felsorolt egyházak egyénekenként kimutatását erősítse meg.

f) Ezenkívül a most folyamodó Magyarsas Szöllöske Szürnyeg, Imreg, Kistoronya egyénekenkénti kimutatása is hibátlan lévén ezeknek is megerősítését ajánlom.

Az esperes ilyen értelemben utasíttatik.

g) „Az egyénekenkénti kimutatással kapcsolatban döntenie kell a Nt. Egyházmegyei közgyűlésnek egy nagyfontosságú kérdésben, amelyre különös figyelmet kérek fordítani.

Az egyházi törvény III. t.-c. 8. §. utolsó bekezdése és a 10. §. imperative intézkedik arról, hogy ezen §-ok az egyházakban életbeléptetendők. Mult gyűlésünk az egyénekenkénti kimutatásokkal összefüggőleg ki is mondotta, hogy az említett §-ok végrehajthatók lesznek. Ahol adócsökkentési segélyért már a mult gyűlés előtt folyamodtak, mint Gálszécsen, Homonnán, Kisazarban, Miglécen, Kolbásán és Nagytoronján, ott ezen §-ok figyelembe is

vétettek. Újabb adócsökkentési segélyt kér Kistoronya, Magyar-sas, Szürnyeg, Imreg, Szöllőske. Ezen egyházakban is végrehajtott ezen §-ok intézkedése, amint az nem is lehet másképen, mert kérvényök különben figyelembe nem vétetnék. De e törvény nem tesz különbséget a segélyre nem, vagy segélyre szorult egyházak között, azért úgy intézkedett mult gyűlésünk, — szó lévén az egyéenkénti kimutatásról, — hogy a törvény imperativ intézkedését, a 8. és 10. §-okat illetőleg végre kell hajtani mindenütt.

Tekintve most ezt az ügyet, mély tisztelettel jelentem, hogy a törvény érintett §-ai, csak azon egyházakban alkalmaztattak, amelyek adócsökkentésért folyamodtak, a többiek közül a 8. §. csak Magyarizséken, Málcán, a 10. §. pedig csak Bánócon, Vásárhelyen, Morván és Málcán léptettetett életbe, holott az egyházmegye a végrehajtásra nézve utasítást adott.

Az első, a 8. §. utolsó bekezdése szól az egyházi tisztviselők és alkalmazottak egyházi adójáról, a következőket mondván: „Az egyházi tisztviselők minden, az egyháztól élvezett javadalmuk után egyházi adót tartoznak fizetni“. A 10. §. azokról a körülményekről szól, amelyeket az egyházi adó kivetésénél figyelmen kívül hagyni nem lehet, mondván: „A rendes egyházi adót tartozik fizetni minden egyháztag *a)* abban az egyházközségben, amelynek területén állandó rendes lakhelye van, *b)* abban az egyházközségben melynek területén ingatlan vagyona van, habár ott nem lakik is, *c)* abban az egyházközségben, amelynek területén, habár ott nem lakik is, de olyan üzlettel bír, vagy másnemű foglalkozást üz, amely után állami adóval is meg van róva; *a)* *b)* és *c)* pont esetekben személyi adó nem, hanem csak vagyoni adó róvható ki, amely annak az egyházi adónak, mellyel az illető, valamint a fiókegyházakban és szórványokban lakó egyháztag otlakása esetében megterhelhető lenne, a *b)* pont esetében 25%-át, a *c)* pont esetében 50%-át meg nem haladhatja.

Egyházi adó az egyéenkénti kivetésnek felsőbb jóváhagyással való ellátása előtt végrehajtás utján nem hajtható be.

Ugy a rendes, mint a rendkívüli egyházi adók kivetésénél a több gyermekkel megáldott családfők szolgáltatási képességek csökkenésére való tekintettel adókedvezményben részesülnek.

A 4, 5 gyermekkel bíró családfő javára 15%, a 6 vagy ennél több gyermekkel bíró családfő javára 25% leszámítandó a rá kivetett egyházi adóból“.

A Nt. Esperes úrnak azonban, az egyházmegyei határozat dacára a 8. §. utolsó bekezdését illetőleg kételyei támadván:

Révész Kálmán abauji esperes úrhoz fordult, hogy miképen érti ő ezen §-t. Erre az illető esperes a mi esperesünkhöz a következő levelet intézte:

„546/1908. P. H.

Nagytiszteletű Esperes Úr!
Kedves Barátom!

Az E. T. III. t.-c. 8. §-a utolsó kifejezésének értelmezésére, vagyis a lelkészek s más egyházi tisztviselők egyházi adójára nézve a következő véleményben vagyok.

A törvényszöveg egyszerű és világos értelmezése szerint, ahol *egyházi adót* vetnek ki, azt hivatali jövedelme után minden egyházi tisztviselő fizetni tartozik.

Máskép áll azonban a *dolog*, ha az egyházközség nem *egységes* adót állapít meg, hanem a lelkészi és tanítói fizetésre külön kivetést eszközöl, vagyis

a) más célra, mint e kettőre, semmit ki nem vet,

b) vagy ha más célra eszközöl is kivetést, azt ama kettőtől külön eszközli.

Mivel általános szokás, hogy a lelkész részére történt kivetés épen kétszerese a tanító javára történt kivetésnek, ha a lelkész is fizetne a tanítónak, a tanító is a lelkésznek, az az abszurdum állana elő, hogy a lelkész fizetne a tanítónak $x/3$ részt, a tanító pedig a lelkésznek $2x/3$ részt, vagyis végeredményben a lelkész nyerne az eddig élvezett jövedelmen felül $x/3$ részt, a tanító pedig veszítene eddigi jövedelméből ugyanennyit. Tehát ebben az esetben csak a tanítónál lenne jövedelemcsökkenés, a lelkésznel ellenben jövedelememelkedés. Ezt az abszurdumot a törvény sem akarthatta; ennél fogva az én felfogásom az, hogy ahol — köznyelven a papbér és a tanítóbér *külön* van mindenkire kivetve, azt sem a lelkész a tanítónak, sem a tanító a lelkésznek ne fizesse.

Ahol azonban *egységes* egyházi adó van kivetve, amelyből aztán az egyház minden szükséglete, még a papi és tanítói fizetés is fedeztetik, valamint az építkezésre stb. történt rendkívüli egyházi adót, úgy a pap, mint a tanító tartozik hivatali javadalma után (s ha birtoka van, természetesen azután is) megfizetni.

(A levél többi része más dologra vonatkozik).

Kassa, 1908. július 18. Révész Kálmán esperes.

Ezen választ a mi Esperes urunk Virág József tanácsbíró úrnak észrevétel és indítványtétel végett kiadván: ő az esperesi hivatal-

hoz írott levelében Révész Kálmán esperes válaszában tartalmát indokainál fogva magáévá tette, sőt ezt az álláspontot még a 10. §-a nézve is ki akarná terjeszteni, a következőket mondván: „Szerény nézetem szerint a III. t.-c. 10. §-ának összes pontjai a régebbi keletű s ma is érvényben levő lelkészi és tanítói díjlevelek rendelkezéseinek érintetlenül hagyásával csak azon egyházközségekben lennének alkalmazásba veendőek, amelyekben (s itt recitálja Révész Kálmán esperes válaszában *a*) és *b*) pontját és utolsó kikezdését). Mindkét levelet az Esperes úr nekem adta ki észrevétel és sz. egyházmegyei közgyűlésen való referálás végett. Így került ez a nt. Egyházmegyei közgyűlés elé.

Magam is osztom azon nézetet, hogy a törvény helyes értelmezésére nézve leghibosabb annak a törvénynek a keletkezési körülményeit ismerni s ha már a törvény másképp értelmeztetik mint amiképen szól, vagy kivételes magyarázatok fűzetnek hozzá: legjobban a törvény keletkezési viszonyait figyelembe venni. Én tehát Révész Kálmán abauji Esperes úr helyett a zsinati jegyzőkönyveket, Naplókat fogom megszólaltatni, amelyek teljes világosságot vetnek mindkét §-ra.

Nézzük elsőben is a 8. §. utolsó bekezdését.

Az erre vonatkozó indítványt a zsinat 1904. november 18-án tartott ülésében (Zsinati Napló 194. l.) Buza János zsinati képviselő vetette föl, a többi között a következőket mondván:

„Méltóztassék megengedni, hogy e szakaszhoz én is egy módosító indítványt tegyek. Az én indítványomnak célja az, hogy egyházi adózásunknak egy eddig még nem tisztázott, kicsinynek látszó, de elvi jelentőségénél fogva mégis fontos kérdését mindjárt itt az első kikezdés alkalmazásánál intézzük el. Ez a kérdés, mely itt nem régiben is felvetetett, az, hogy a lelkészek, tanítók, énekvezérek egyáltalában azok, akiket behivatalnokoknak szoktunk nevezni, kötelesek-e egyházi törvényeink értelmében egyházi adót fizetni?

Ez a kérdés sem jelenleg érvényben lévő egyházi törvényeinkben, sem a most tárgyalás alatt lévő törvényjavaslatban nincs tisztázva, mert a törvény szakaszaiban találunk ilyen kifejezéseket: „*egyháztagok*; s „*az egyház hívei*,“ akik filléreikkel és koronáikkal kötelesek az egyház terheinek a viseléséhez hozzájárulni; sajnos azonban, hogy e tekintetben a lelkészek között sokan vannak olyanok, akik mikor az egyházi adózás ügye szóba kerül, magokat sem az egyház hívei közé, sem az egyháztagok közé nem hajlandók sorozni. Annyira nincs tisztázva ez a kérdés, hogy még magok

közt is vita tárgya, vajjon kötelesek-e fizetni, vagy nem! Igen sok lelkész van olyan, aki az egyházi adót úgy tekinti ma is, mint ahogy a régi időben tekintették, amikor papbérnek nevezték és úgy gondolkozik, hogy mert papbér, tehát a pap annak a fizetéséhez járúlni nem tartozik.“ Végül a következő indítványt vetette föl: „Az egyházi adó, melyet minden nagykorú, önálló, adóképes, evangéliom szerint reformált egyén fizetni tartozik, kétféle.“

Indítványát azonban, mivel a törvény 269. §-ába beilleszthető nem volt, visszavonta, de később fenntartani kívánta. (Zsinati jegyzőkönyv 87. lap).

A november 21-én tartott ülésben (Zsin. N. 314. lap) ismét szónyegre került az ügy. A 276. §. tárgyalásánál Fekete Márton a többi között a következőket mondotta: „Egészben véve a 276. §-t elfogadom, azonban bátor vagyok ezen szakasz után egy új pontnak a törvényjavaslatba való felvételét indítványozni ott, ahol az egyházi adó alól mentes egyénekről van szó. Eddigi törvényhozásunk egy mondhatni mindennap előfordúlni szokott kérdést megoldatlanul hagyott, t. i. az egyházi belhivatalnokok adózásának kérdését, aminek az a következése, hogy egyházmegyénként, sőt egyházanként is e tekintetben igen különböző a felfogás.“ „A mi egyházmegyénk e tekintetben már elvileg régóta álláspontot foglalt oly értelemben, hogy az egyházi belhivatalnokok, az ő hivatali fizetéseik után egyházi adót nem tartoznak fizetni. Indokolja ezt azzal, hogy miután azok a fizetések, melyeket a díjlevelek megálapítanak, az illető javadalmast csonkítatlanul illetik meg, ha egyházi adót kell fizetniök még a hivatali fizetések után is, ezzel jövedelmük szenvedne kétséget.“ Ezért a következő indítványt vetette fel: „A 276. §. után egy új pontban vételessék föl a következő: Nem vehető ki továbbá egyházi adó az egyház belhivatalnokainak az egyháztól díjleveleik alapján élvezett fizetéseik és egyéb jövedelmeik után.“

Buza J. és Nagy Károly e kérdést a 279. §-nál kívánták eldönteni. (Zsinati Napló 307. lap)

Most felállott Hegedűs Sándor és a következő rövid beszédet mondotta: „Én csak Fekete Márton zsinati tag úr indítványával szemben akarok egy indítványt tenni, mert azt hiszem, hogy a közönségre általában nem jó hatású, ha az egyház tisztviselői az egyházi adó alól magokat kivonják. Igaz, hogy keserves dolog személyekre nézve még ez az adó is, de méltóztassanak elhinni, különösen a most létező áramlatok mellett sokkal nagyobb erkölcsi hatása van és még anyagilag is meghozza a maga természetes

gyümölcsét a hívekkel való összeköttetésnél fogva, ha senki sem vetheti a behivatalnok szemére, hogy ő az egyházhoz a maga jövedelme után nem adózik. Ennek következtében a 276. §. végére a következő pótlást indítványozom: „Az egyház tisztviselői, minden, az egyháztól élvezett javadalmak után adót fizetni tartoznak“ (helyeslés) (Zsinati Napló 318 lap.).

Ekkor már teljes erővel megindult a vita. Balthazár, Bartók püspök, György Endre, Antal püspök a Hegedűs indítványa mellett, Domahidy, Nagy Lajos, Domby Lajos, a Feketée mellett szóno-koltak, de szavazásra kerülvén a dolog: a Hegedűs indítványa fo-gadatatott el. (Zsinati Napló 336 lap.) A következő ülésen Fejes István egy pótló indítványt adott be, a többi közt a következőké-ppen szólván: (Zsin. Napló 347. lap). Tegnap álláspontom folyo-mányaképen egy pótindítvánnyal bátorkodom most fellépni. Neve-zetesen tegnap azt fejeztem ki, hogy a lelkészek és tanítók egy-másnak ne fizessenek, vagyis ne köteleztessenek erre, hanem csak az egyház közszükségeire legyenek megadóztathatók. Azt hiszem, hogy ez méltányos dolog is volna; de a zavarok elkerülése végett szükséges is, mert méltóztatnak tudni, hogy a legtöbb egyházban ma sem fizetnek egyebet, hanem fizetnek az illetők a papnak és fizetnek a tanítónak. Már most, hogy kölcsönösen fizetnek egymás-nak pap és tanító, — én ezt kizártnak szeretném tekinteni, hanem igenis helyeslem azt, hogy az egyház közszükségeire a papok és tanítók is adózzanak, mivel ez elvben ki is van mondva Kérvén tehát ide e pótlást tenni: „de a lelkészekre és tanítókra, csupán az egyház közszükségeire vethető ki adó“. (Zsin. Napló 348. lap).

Ezen indítványhoz szólt contra György Endre, pro Sütő Kál-mán. Ez utóbbj a többek közt a következőket mondván: „Fejes I. zsinati tag úr módosítványát a gyakorlati élet szempontjából pár-tolom. Vegyük, hogy az egyes családfő a papnak fizet 4, a tanító-nak két véka búzát, már most a tanító fizet a pap részére 4 véka búzát, a pap pedig a tanító részére két véka búzát és így a tanító vesz, a pap nyer“. (Zsin. Napló 355. lap).

De szavazásra kerülvén a dolog: a szavazatok egyenlősége miatt az elnökség úgy döntött, hogy Fejes István indítványát nem fogadta el. (Zsinati Napló 361. lap).

Ezekután azt hiszem, megállapíthatjuk, hogy R. K. törvény-magyarázata semmiféle alappal nem bír, az általa felállított adózási elméletről soha senki egy szót sem szólt a zsinat egész működése alatt; a Sütő észrevétele is, amelyre támaszkodik R. K. a Fejes pótló, enyhítő indítványának elejtése folytán, — figyelmen kívül

hagyatott, amint sajnos az ellenzéki szónokoknak az így támadt jövedelem csonkulásra, a megaláztatásra stb. vonatkozó fejtegetéseik is figyelmen kívül hagyattak, illetőleg az egyik szónoknak beszédére, aki arról panaszkodott, hogy a 8-ik §-nak alkalmazása esetén jövedelem-csonkulás áll elő, — Hegedűs azon, hogy úgy mondjam, cinikus megjegyzést tette: „Az igaz, amit mondtak, hogy t. i. ez a díjlevélnek csonkításával jár; de én azt hiszem, hogy egy törvényhozó testület adómegszavazási jogát semmiféle dolog nem korlátozhatja. Hiszen az adó által mindig csonkíttatik valakinek a jövedelme. A főispánoknak 8—10,000 korona fizetésük van törvénybe iktatva és nincs az a főispán, aki ezt az egész összeget épen megkapná, mert az adót előre levonják ezen összegből“. (Zsinati Napló 332. lap). Fejes Istvánnak pedig azon fejtegetésére, hogy micsoda megalázó dolog lesz az, hogy a pap fizessen a tanítónak búzáát, csirkét, ugyanezen Hegedűs azt felelte, „hogy ezentúl már meg lesz szüntetve a személyenként való beszolgáltatás, hanem egyszerűen központosítva lesz a kurátornál, gondnoknál“. (Zinati Napló 356. lap).

Ami aztán a 10. §-t illeti, el lehet mondani, hogy efelett a zsinaton vita sem volt. Miután már előbb elhatározta a zsinat, hogy mindenki adót tartozik fizetni: Moróca és Segesdy a törvény alól némelyekre nézve kivételt akart statuálni. (L. Moróca beszédét és indítványát Zsinati Napló 350 s következő lapjain és Segesdyét a 353 lapon.) Ezen indítványaik aztán elfogadtattak s a törvény 10. §-át képezik.

Miután az előadásból az egyházmegye kétségtelenül megállapíthatja, hogy a zsinati törvény III. t.-c. 8. és 10. §-ai úgy és nem másként értelmezendők, miként azok szólnak, tekintettel arra, hogy Gálszécs, K.-Azar, Kolbása, Homonna, Migléc, K.-Toronya, N.-Toronya, Szürnyeg, M.-Sas, Imreg, Szöllöske, Garany, Málca, a 8. és 10. § gyakorlati alkalmazásba vette, tehát, a többi egyházak ezennel utasítatnak, hogy ezen §-ok rendelkezésének a jövő közgyűlésig tegyenek eleget, ily módon, elkészített íveiket adják be, kivételt képezvén M.-Izsép, mely a 8. 10. §-ra, Vásárhely, Morva, Bánóc a 10. §-ra nézve, melyet már alkalmaztak és Sátoraljaújhely, mely segélyért nem folyamodik ugyan, de az adókivetést a III. t.-c. 13. §-a szerint kívánja alkalmazni, mely utóbbinak

egyenenkénti kivetése csak ideiglenes lévén, már most megerősíthető, a 13. §-a szerint adó kivetése a jövő közgyűlésre bevérván.

h) Nézzük most a költségvetések végeredményét. Már egyszer említém, hogy a múlt gyűlés előtt folyamodtak államsegélyért Gálszécs, Homonna, K.-Azar, Migléc, Kolbása Ezeknek írásaik már be is érkeztek a conventtól s miután az egyházkerület részéről én neveztettem ki egyházmegyei adóügyi elnöknek, a convent részéről kiküldött elnök, Nt. Idrányi Barna szalánci lelkész úr már értesített is, hogy ezen egyházakban a tárgyalásokat e hó folyamán megkezdjük. A múlt gyűlés jegyzőkönyvében feltüntettem azon többi egyházakat, amelyek még segélyre szorúlnak.

Ezek voltak: Abara, Szalók, Morva, Csarnahó, Hardicsa, Kisbári, Nagybári, Ladamóc, Zemplén, B.-Szerdahely, Borsi, M.-sas, Imreg, Kistoronya, Kistráska, Bánóc, Vásárhely. Meg nem állapíthatni a rendszeres költségvetés hiánya miatt, hogy államsegélyre szorultak-e: Garany, Kiszte, Kistráska, Nagyráska, Szürnyeg és Tussát és Hegyit illetőleg sem, mert nem volt beadvány.

Most aztán a következőket jelenthetem. E segélyre szorultak közül azóta beadta kérvényét K.-Toronya, M.-sas, Szürnyeg, Szőlőske, Imreg. Ezekről külön fogok szólni. A többi fel nem soroltak tehát már segélyre szorultak. Tekintve azonban azt, hogy némely egyházak azóta költségvetésökben a hiányt vagy reducálták, vagy pedig a költségvetés helyesebb összeállításával az előbbivel szemben hiányt tüntettek fel és tekintve, hogy ezek a hiányt adóemeléssel el sem tüntethetik, mert általában túlterhelés forog fenn: tehát a következő hiányt feltüntető egyházak szorultak segélyre a mostani táblázatos kimutatás szerint, melyek még nem tettek lépéseket a segély iránt: Morva, Nagyikázmér, Lasztóc, Szalók, Kiszte, N.-Ráska, Kisbári, Nagybári, Tussa, B.-Szerdahely, Borsi. Továbbá

nem adtak most be költségvetést, de a multkori szerint segélyre szorultak: Abara, Csarnahó, Ladamóc, Zemplén. Ezeket az egyházakat tehát utasítandónak tartom, hogy mivel túlterhelés van, a segélymegnyerés iránt tegyenek lépéseket.

Nem dolgozik ugyan deficitel, de túlterhelés és a mult adózási viszonyai közt feltűnő aránytalanság van, K.-Ráskán Hegyiben, Vásárhelyen, Bánócon, Kisztén. Ezekre nézve a III. t.-c. 11. §-át kérem alkalmazni.

Az egyházmegyei közgyűlés utasítja az előadót, hogy mind a deficittel dolgozó, mind azon egyházakból, hol túlterhelés vagy aránytalanság van, egy részletes kimutatást készítsen a jövő közgyűlés elé, az érdembeli határozatot az egyházmegye ekkorra tartván fenn.

i) Tűrhetőbb a helyzet, bár van aránytalanság Pelejtén, Bánócon, Deregyőn, B.-Újlakon, Hardicsán, Lasztoméron. Ezeket tehát egyelőre hagyjuk függőben.

Egyházmegyei közgyűlés ilyen értelemben határoz.

j) Csekély adót fizetnek: Aisómihelyiban, Gercselyen, Legenyén.

Tudomásúl vétetik.

k) Külön intézkedéseket igényelnek a következő egyházak: Hardicsa és Sátoraljauhely költségvetése szintén deficitet tüntetvén fel, az előbbi az 1260 kor. 76 fillér deficit hiány fedezésére újabb adókimutatást tett osztályba sorozás, vagyis az eddigi adókulcs alapján, Sátoraljauhely pedig a 13. §-t veszi alkalmazásba, de a kimutatást még nem adta be.

Miután Hardicsa szabályosan vetette ki az új adót s felebezés nincs, az új kimutatás után sincs túlterhelés: ajánlom, méltóztassék ezen új kimutatást megerősíteni.

Egyházmegyei közgyűlés ilyen értelemben határoz, Hardicsa kimutatását megerősíti, Sátoraljauhely adókimutatása a jövő közgyűlésre bevértván.

l) K.-Toronya. Az egyház 774 K 2 fillér hiányának elosztatása végett segélyért akar folyamodni. E végett 10%₀ vagyoni és ennek megfelelő szem. adót vetett ki, mely szabályosan van letárgyalva s minden a törvény alapján készítve felebezés nem történt, azért megerősítése ajánlható. A segély iránti többi okmányok előírás szerint vannak csatolva.

Egyházmegyei közgyűlés ilyen értelemben határoz.

m) M.-Sas. Költségvetése 300 K 79 fillér minusszal záródik.

Segélyért folyamodik. Erre vonatkozólag az összes mellékleteket beadta 10⁰/₀ vagyoni és személyi adót vetett ki s azt szabályosan letárgyalta, de Bernáth Győzőt és Gyulát fölebbezésök folytán azon alapon, mert adósságuk van, a törvényesnél kevesebb adóval róttá meg. A lelkészi s tanítói díjlevelet már most kiigazította, holott még azt sem tudja, mennyi segélyt fog kapni. A kivetés szabályosan van letárgyalva és felebbezést senki sem adott be. Ezért a kivetés megerősítését ajánlom, de a presbytérium utasítsassék, hogy Bernát Gyulára és Gyözőre a törvényes adót vesse ki, a díjlevelek pedig meg nem erősíthetők, de utasítsassék az egyház, hogy ezeket csak a segély megállapítása után készítse el újból.

A javaslat elfogadtatik azon különbséggel, hogy a Bernáth Győző és Bernáth Gyulára történt kivetés helybenhagyatik, a többi hívekre való kivetés is elfogadtatván, megerősítettvén.

n) Szürnyeg. Költségvetése 1029 K 77 fillér hiánnyal záródván, segélyért folyamodik. Erre vonatkozólag a 10⁰/₀ vagyoni és az ennek megfelelő személyi adót a törvény alapján kivetette, szabályosan letárgyaltatta, felebbezést senki sem adott be. A tanítói díjlevelet azonban már most kiigazította, holott még azt sem tudja, mennyi segélyt fog kapni. Ajánlom, méltóztassék a kivetést megerősíteni, de a díjlevél meg nem erősíthető. Ez csak a segélyügyi letárgyalás után tehető.

Egyházmegyei közgyűlés ilyen értelemben határoz.

o) K. és N. Bárit együtt veszem fel, mert teljesen egyforma az eljárása. Hiánya van mindkettőnek. Tehát segélyre szorult annál inkább, mert a túlterhelés miatt újabb kivetést nem tehet, a legtöbb egyháztagnál az egyházi adó felül van a 100⁰/₀-on. A 10⁰/₀ vagyoni és személyi adót ki is vetette, de nincs igazolva, hogy le is tárgyalta. Utasítsassék, hogy a segély iránti kérvényt az összes mellékletekkel nyújtsa be s segélyért szabályosan folyomadjék.

Egyházmegyei közgyűlés ilyen értelemben határoz.

p) B.-Szöllöske 1368 kor. 98 fillér hiányának fedezéseért segélyért folyamodik. Kivetette a 10⁰/₀ vagyoni és az ennek meg-

felelő személyi adót. A kivetés törvényes, presbiteri és közgyűlés által letárgyalt, felebbezést senki sem jelentett, de a kérvény nincs felszerelve minden melléklettel, pl. nincs tanítói és lelkési díjlevél, nincs gondnoki pótszámadás az előbbi öt évről. Ajánlom, hogy az adókivetés erősíttessék meg, de az egyház utasítandó, hogy a kérvényt szabályosan szerelje fel.

Egyházmegyei közgyűlés ilyen értelemben határoz. A hiányok pótlására az egyház utasíttatik.

r) Imreg. 1046 kor. 84 f. hiányának pótlása végett adócsökkentési segélyért akar folyamodni. Az összes erre tartozó munkálatokat elkészítette, 10% vagyoni és ennek megfelelő személyi adót vetett ki, melyet a törvény alapján szabályosan tárgyalt le, felebbezést senki sem adott be. Ajánlja az új adókivetés megerősítését.

Egyházmegyei közgyűlés ilyen értelemben határoz, az imregi új adókivetést ezennel megerősíti.

s) Előadó kéri az egyházmegyei közgyűlést, hogy a május 15-én Sátoraljaujhelyen tartott közgyűlés azon határozatát, hogy az adózási ügyekre vonatkozó jegyzőkönyvi pontokat — a tárgyak nagy terjedelmi voltára ne kelljen külön kivonatban kiadnia, hanem mindenki a nyomtatott jegyzőkönyvből olvassa át a rája vonatkozó határozatot, — méltóztassék fenntartani.

Egyházmegyei közgyűlés ilyen értelemben határoz s kimondja, hogy kiki a nyomtatott jegyzőkönyvből keresse ki a rája tartozó határozatot.

t) Péter Mihály előadónak fáradságos, lelkiismeretes munkálatáért

az egyházmegye meleg köszönettel adózik.

u) Miután az adócsökkentési segélyért folyamodó egyházak között több van, mely kérvényét nem szabályosan szereli fel és készíti elő: bemutatom erre nézve az egyetemes adóalap végrehajtó bizottságának utmutatását, melyet kérnek jegyzőkönyvbe venni.

Egyházmegyei közgyűlés a javaslatot elfogadja, az utmutatást jegyzőkönyvbe veszi, amint alább következik.

Az egyetemes adóalapból az egyházi III. t.-c. 12. s következő §-ok szerint adandó segély iránti kérvények mellékletei:

1. Rovatos ív az egyházi adófizetők névszerinti felsorolása s egyrészt a kérvényezést közvetlenül megelőző évben beszédett, illetve előirt egyházi adójuknak (a termények, szolgálmányok stb. pénzértékre az „Utasítás“ szerint való átszámításával), másrészt pedig az egyházi III. t.-c. 13. § *a)* és *b)* pontjában előirt adókulcs alkalmazása mellett reájuk eső adónak feltüntetésével két eredeti példányban oldal és végösszegezéssel, presbiteri ülésben hitelesítve, lelkész, gondnok, két presbiter aláírásával, egyházközség pecsétjével (1907. évi áprilisi 92. sz. konventi határozat *c)* pont, 1907. októberi 25. sz. konventi határozat *f)* pont).

2. A kérvény beadási évét megelőző 5 évről egyházmegyeileg megvizsgált és jóváhagyott (tétel, nem pedig csak kivonatos) Zárszámadás az esperes által hitelesített másolatban (1907. évi áprilisi 92. sz. konventi határozat *b)* pont).

3. A kérvény beadási évére vonatkozó Költségvetés s az ennek elkészítésénél az egyházi III. t.-c. 6. §. szerint figyelembe veendő „Vagyonleltár“ és „Rovatos kimutatás“ (egyházi III. t.-c. 4. §. 1. és 2. pont) megerősített és hitelesített alakban. (1907. évi áprilisi 92. sz. konventi határozat *d)* pont).

4. Az egyházi tisztviselők díjlevelei minden tételükben pénzértékre is átszámítva az „Utasítás“ szerint megerősített és hitelesített alakban (1907. évi áprilisi 92. sz. konventi határozat *d)* és *e)* pont).

5. Régi adókulcs az esperes által hitelesített másolatban (egyetemes adóalap végrehajtó bizottság 1908. február 10-én kelt határozata, jóváhagyva 1908. áprilisi konvent 89. sz. a.).

Egyebekben az egyházi III. t.-c. az 1907. évi áprilisi 92. számú, októberi 25. számú, 1908. évi áprilisi 89. számú konventi határozatok s ez utóbbi mellékletei és az „Utasítás“ irányadók, különösen

megjegyeztetvén, hogy a termények és szolgálmányok értékelésénél különbség nélkül minden egyházban az „Utasításban foglalt értékelés veendő alapul.

Az értékelés a kongruás egyházakban is az Utasítás szerint történjék.

Az „Utasítás“ az egyházközségekkel különlenyomatban s az 1908. évi áprilisi konventi jegyzőkönyv 367—369 lapjain is közöltetett.

A kért segély összege a kérvényben számszerűleg kiírandó.

„Rovatos ív“ az egyetemes konvent elnökségétől, „Vagyonleltár“ és „Rovatos“ kimutatás az illetékes püspöktől vagy esperestől kérhető.

38. Beterjesztetett az e. m. tanügyi bizottság 1908. aug. 11-én Sátoraljaujhelyben tartott ülésének jegyzőkönyve, mely szerint:

1. mindennapi tanköteleseink közül a tavalyi 40-nel szemben csak 27. Ismétlőiskolaköteleseink közül a tavalyi 41-gyel szemben csak 11 nem járt a mult iskolai év folyamán iskolába.

Tudomásul vétetik.

2. Az iskolák osztályzata a következők.

Kitünő osztályzatúak: Gálszécs, Abara (fi és nő), Magyarsas, Imreg, Szürnyeg, Kistoronya, Lasztóc. A vallástanítás szempontjából a következő állami iskolák: Legenye, Sátoraljaujhely, Hosszuláz.

Dicséretesek: Miglész, Hardicsa, Kisráska, Nagyráska, Zemplén, Lasztomér, Morva, Vásárhely, Málca, Kolbása, Nagy-Toronya, Garany. A vallástanítás szempontjából a következő állami iskolák: Töketerebes, Bodrogszerdahely, Nagymihály, Rebrény, Homonna.

Jók: Kisazar, Tussa, Szalóc, Szöllöske, Bánóc, Alsómihály. A vallástanítás szempontjából: Lazony, Berettő, Bodzásujlak, Gercsely állami; Cselej, Egres községi iskolák.

Elégségesek: Deregyő és Nagybári.

Nem vizsgáltatott meg és így nem osztályoztatott: Csernahó (járvány miatt bezárva), Kazsó (állami építkezés miatt), Zemplénkelecsény és Mezőlaborc (állami), Ladamóc (járvány miatt bezárva).

Tudomásul vétetik.

Az ugyanezen jegyzőkönyvben foglalt indítványok alapján a következő határozatokat hozza az egyházmegye:

a) Utasítatik a hardicsai lelkész, hogy a tőketerebesi állami iskolában az énektanításra is kellő súlyt helyezzen.

b) Utasítatik a deregnyői tanító, hogy minden tantárgy tanítására, valamint a fegyelemre kellő gondot fordítson.

c) Utasítatik a szalóki, kistráskai, abarai (fi és nő) ladamóci, lasztoméri, bánóci, nagytoronyai, nagyráskai, szőlőskei, nagybári-i, deregnyői, lasztóci tanító, hogy az értesítő-könyvecskét mindenikük szerezzék be, a szőlőskei tanító pedig az ismétlő iskolát is állítsa be. Az esperes pedig felhivatik, hogy e határozatot körlevélileg közölje az illető tanítókkal.

d) Utasítatik a nagyráskai egyház presbitériuma, hogy az iskola mellé még ez ősz folyamán illemhelyet állíttasson, a nagybári-i presbitérium pedig a tanítói lak kellő rendbehozásáról gondoskodjék.

e) Utasítatik a zempléni presbitérium, hogy az iskola környékének rendben tartásáról és a tanítói lak renoválásáról mielőbb gondoskodjék.

f) Utasítatik az alsómihályi egyház presbitériuma, hogy a tanítónak mielőbb kamarát építsen.

g) Utasítatik a tussai egyház presbitériuma, hogy az iskolai ingatlanok az egyház nevére való átíratása tárgyában tegye meg a szükséges intézkedéseket, s úgy ez mint a lasztóci és garanyi presbitérium az átíratási ügy miként állásáról tegyen jelentést a jövő évi tavaszi gyűlésre.

h) Utasítatik a kizsari tanító, hogy az írva-olvasás tanítására nagyobb gondot fordítson, s az I. osztályban az ABC-és olvasókönyvet egészen tanítsa végig. Az illető osztályokban a Természetrájt és Természettant is vegye fel. A III. és IV. osztályban pedig a Vallástant a tantervben megállapított tankönyvből tanítsa.

i) Utasítatik a tussai egyház presbitériuma, hogy az iskola revonálásáról, törvényszerűvé tételéről és állandó tisztán tartásáról gondoskodják. A tanító pedig az írva-olvasás, számtan, magyar beszéd, s általában az összes tantárgyak tanítására nagyobb gondot fordítson.

j) Utasítatnak az iskolalátogatók, hogy az „E” minta rovatainak kitöltésére s a nyomtatott jegyzőkönyv kérdéseire való befelelésre nagyobb gondot fordítsanak s a tankötelesek létszámába azokat a 6—12 éves, illetve 12—15 éves tanköteleseket is felveszék, akik középfoku iskolába járnak.

k) Utasítatnak az összes iskola fenntartó egyházak, hogy a vall. és közokt. minisztérium által kötelezőleg előirt tanszerek beszerzése céljára költségvetésükbe vegyenek fel oly összeget, hogy 1910. szept. 30-ig az összes tanszerek beszerezhetőek legyenek, nehogy tanítóik az államsegélytől elessenek. Utasítatnak egyidejűleg arra is, hogy a tanszerköltség csökkentése céljából ingyenes tanszerekért a kir. tanfelügyelő útján a vall. és közokt. minisztériumhoz is folyamodjanak.

l) Az 1907. évi őszi egyházkerületi közgyűlés 34. b) sz. alatti határozatára tisztelettel jelenti egyházmegyénk a főtiszt. egyházkerületnek, hogy Gálszécsen felekezeti iskolánk van. Borsiból pedig Szőlőskére járnak a ref. gyermekek a református iskolába. Berettőn, Nagymihályban, Lazonyban, Bodzásujlakon, Gercsélyben, Töketerebesén, Kazsón, Rebrényben, Legenyén, Cselej-Egresen, Bodrogszerdahelyen az illető lelkészek; S.-a.-Ujhelyben az énekvezér tanítja a vallástant az állami, illetve községi iskolákban, míg Hosszulázon a beteg Fejes István helyett Szalay Béla s.-a.-ujhelyi ének-vezér teljesíti a vallásoktatást az állami iskolában.

39. Olvastatott a felsőzempléni ref. egyházmegyei tanítóegyesület 1908. június hó 22-ik napján Gálszécsben tartott gyűlésének jegyzőkönyve, mely szerint;

1. Jelenti az egyesület, hogy egyesületi főjegyzővé Könyves Andor, aljegyzővé Ónody Zoltán, választmányi taggá pedig Liszkai Bertalan választatott meg.

Tudomásul vétetik.

2. Kéri az egyházmegyét, hogy Kövy Jolántól 29, Jakó Sándortól 22, Papp Józseftől 39, Zsolnay Gergelytől 15, Gyarmathy Lászlótól 15 korona tagsági, illetve büntetés díjakat az egyházlátogatóság útján behajtani méltóztassék.

Utasítatik az esperes, hogy a nevezett tanítóktól fent kimutatott tagdíjakat, illetve büntetéspénzeket szedje be.

3. Kéri az egyházmegyét, hogy az egyházkerületi tanügyi bizottság útján hasson oda, miszerint a kívánalmaknak anyag, terjedelem, módszer és ár tekintetében meg nem felelő népiskolai tankönyvek helyett a lehető legrövidebb idő alatt újak készíttessenek.

Egyházmegyénk a tanító-egyesület kérését méltányolva készségesen ajánlja ezt a főtiszt. egyházkerületi közgyűlés s általa az egyházkerületi tanügyi bizottság figyelmébe.

4. Jelenti az egyesület, hogy az „Elég intenzív-e a hazafias nevelés a népiskolában?” című pályakérdésre egy pályamű érkezett, mely a jutalomra érdemesnek találtatott. Szerzője: Zsoldos Ferenc nagyráskai tanító.

Tudomásul vétetik.

5. Beterjeszi az egyesület megerősítés végett két példányban a módosított alapszabálytervezetet.

Egyházmegyénk a módosított alapszabálytervezetet azzal a módosítással erősíti meg, hogy V. I. §-ának azon intézkedése, mely szerint a hátralékos tagsági és büntetéspénzek az egyházlátogatóság útján szedessenek be, akként változtatandó meg, hogy a nevezett pénzeket az esperes a közigazgatási hatóság útján hajtsa be.

6. Jelenti végül, hogy a Dókus László világi elnök által újabban felajánlott 20 koronás arany pályadíjra a következő pályakérdés tüzetett ki: „Miképen lehet az önkormányzat iránti lelkesedést a gyermek lelkében fejleszteni és ápolni?”

Tudomásul vétetik

40. Olvastatott Máté Miklós s.-a.-ujhelyi s.-lelkész kérvénye, melyben az egyházmegyénkbe való bekebeleztetéseért folyamodik.

Az egyházmegyei közgyűlés Máté Miklóst az egyházmegyébe bekebelezi s e határozatát a főtiszt. egyházkerületi közgyűlésre felterjeszti.

41. Beterjesztettek a miglészi és lasztóci kántortanítói díjlevelek 4, illetve 3 példányban megerősítés végett.

A régi díjlevelekkel mindenben megegyező s az esperes által már megerősített díjleveleket az egyházmegye megerősíti s hasonló célból a főtiszt. egyházkerületre felterjeszti.

42. A kászói egyház beterjesztette 2 példányban azt a haszonbéri szerződést, melynek értelmében a presbitérium a lelkészi földeket 6 évi időtartamra évi 901 korona haszonbérért bérbeadta id. Kosztrub Badi György kászói lakosnak és társainak, s kéri annak megerősítését.

Az egyházmegyei közgyűlés a bemutatott haszonbéri szerződést a csatolt presbitériumi könyv alapján jóváhagyja és megerősíti.

43. Olvastatott a csarnahói egyház kérvénye, melyben a 2 példányban beterjesztett, s az iskolaépítésből származó adóság törlesztésére kivetett 1369 kor. 62 fillér rendkívüli egyházi adóról szóló kivetési lajstrom megerősítését kéri.

Utasíttatik a csarnahói egyház presbitériuma, hogy a kivetési ívet 15 napi közszemlére tegye ki, ezt és azon körülményt, hogy a törvényes határidőn belül nem történt-e felebbezés: az espe-

resnek beterjesztendő presbiteri jegyzőkönyvvel igazolja. Az esperes pedig utasíttatik, hogy amenyiben a presbitérium ezen határozatnak eleget tesz: a kivetést az egyházmegye nevében erősítse meg.

44. Beterjeszteteit az egyházmegyei könyv- és levéltár átadásáról szóló következő jkönyv s az egyházmegye könyvtárában található könyvekről készített s egész terjedelmében jkönyvben vétetni rendelt következő kimutatás.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett Ladomócon, 1908. augusztus 10-én, a f.-zempléni ref. egyházmegye könyv- és levéltárának átadása és átvétele alkalmával.

Szegő Béni, ladamóci adminisztrátor, egyházmegyei helyettes levél- és könyvtáros az általa 1907. szeptember 12-én, Melkó István, volt ladamóci lelkész- és egyházmegyei levéltárnoktól leltározás nélkül átvett egyházmegyei levél- és könyvtárt, a mai napon, leltározás nélkül átadja Veress Károly ladamóci lelkész, az esperesi hivatal által megbízott könyv- és levéltárnoknak.

Veress Károly a levél- és könyvtárt átvette.

Ladamóc, 1908. augusztus 10.

SZEGŐ BÉNI
zempléni lelkész.

VERESS KÁROLY
ref. lelkész.

KIMUTATÁS.

A felsőzempléni ref. egyházmegyei könyvtárban 1908. augusztus 10-én talált könyvekről:

1. 1 drb. törzskönyv.
2. 1 „ rendeletek könyve.
3. 1 „ papi olvasó jegyzőkönyve.
4. 5 „ Egyh. történeti adattár Stromf L.-tól (egy kötet hiányz.)
5. Péter M: Lónyai Zs. 1 drb.
6. Lang, Nagy M: Theol. értekezések 1 drb.
7. Dr. Kiss Áron: Török Pál élete 1 drb.
8. Masznyik E: Jézus élete 1 drb.
9. Dr. Tüdős:Zvingli Commentariususa 1 drb.
10. Nagy K: Kálvin Institutiója 1 drb.
11. Révész Imre: Kálvin élete 1 drb.

12. „ „ Munkái a patens korából 1 drb.
13. „ „ Bocskay István és a bécsi béke 1 drb.
14. Zsilinszky: Vallásügyi tárgyalások: 3—4-ik kötet.
15. Földváry: Adalékok a dunamelléki ker. tört.-hez 1 drb.
16. „ Prot. szemle 62 drb.
17. „ Hajnal 28 drb.
18. „ Spataki füzetek 33 drb.
19. „ Egyházi reform 12 drb.
20. „ Figyelmező 2 drb.
21. „ Akadémiai értesítő 9 drb.
22. Tóth S: Egyházi törvények 1891—93. 1 drb.
23. „ „ „ „ 1904. 1 drb.
24. „ „ Természettudományi közlöny 10 drb.
25. „ „ Zsinati naplók 6 drb. (1891. és 1905—6-os.)
26. „ „ „ jkvek 6 „ (1891. és 1905—6-os.)
27. „ „ Konventi jkvek 5 drb.
28. „ „ Különböző egyházmegyei jkvek 156 drb.
29. „ „ „ egyházkerületből jkvek 121 drb.
30. „ „ Névtárak 6 drb.
31. „ „ Prot. irod. társ. évkönyve 1892—3. 2 drb.

Egy másik szekrényben s annak tetején mohos, poros, egész-
rágta értéktelen könyvek, divatból kiment nyomtatványok.

Ladamóc, 1908. augusztus 10.

SZEGŐ BÉNI

zempléni lelkész, átadó h. könyvtáros.

VERESS KÁROLY

ladamóci lelkész, átvévő könyvtáros.

Egyházmegyénk annak kiemelésével, hogy Szegő Béni h.-könyv- és levéltárnok úr az egyházmegyei könyv- és levéltárt annak idején leltár mellett vette át, az átadást illetve átvételt tudomásul veszi. Egyszersmind utasítja a könyv- és levéltárnokot, hogy ezután mindazon könyveket és okmányokat amelyeket kiszolgáltattani fog, térítvény ellenében adja ki s rendszeres kimutatásban tartsa nyilván.

45. Olvastatott Bodor Gábor varannói m. kir. erdőmesternek, mint a homonnai egyház képviselőjének a következő írásban beadott indítványa:

1. Írja össze az egyházmegye, hogy a felsőzempléni egyházmegye területén melyek azon egyházközségek és leányegyházak, melyekben az istentisztelet nyelve:

- a) tisztán magyar;
- b) magyar és tót;
- c) teljesen tót.

2. Utasítsa a közgyűlés a vegyesnyelvű istentiszteleteket tartó összes lelkészeket, hogy jelentsék be:

a) a folyó évben hány esetben tartottak magyar és hány esetben tót vagy más nyelvű istentiszteletet?

b) az egyházközségnél feltalálható adatokból kutassák ki és záros határidő alatt jelentsék be, hogy az istentiszteletek nyelve mióta vegyes és hogy a régi állapottal szemben a magyar nyelv tekintetében haladás vagy visszaesés tapasztalható-e?

c) a megtartott istentiszteletek nyelvéről évente pontos kimutatást vezessenek, s annak kivonatát minden év július 1-ig az egyházmegyei közgyűlésnek terjesszék be.

Az egyházmegyei közgyűlés méltányolva az indítványozó nemes célzatát, az indítványt elfogadja, s a nem magyar ajkú egyházak lelkészeit annak értelmében való eljárásra utasítja.

46. Olvastattak a bánóci egyház presbitériumának és közgyűlésének határozatait, melyek szerint a templom fedelét, az iskola tetőzetét újjal cseréli fel és egy harangozóit, valamint egy cselédlakot építtet. Egyúttal bemutatja az államépítészeti hivatal által felülvizsgált terveket és költségvetéseket, valamint a főszolgabírói hivatal által adott építkezési engedélyeket.

Az egyházmegyei közgyűlés a tervbevetett építkezéseket, miután a határozatok az előirt szabályoknak megfelelőleg hozattak és azok ellen felelősségbe nem adatott, jóváhagyja. A költségek fedezésére vonatkozólag megújítja a folyó évi tavaszi egyházmegyei közgyűlés 58. számú határozatát.

47. Olvastatott a bánóci ref. egyház előterjesztése, mellyel bemutatja a nagymihályi járás főszolgabírájának azon végzését, hogy miután az államépítészeti hivataltól nyert érte-

sülés szerint a bánóci ref. templom fedele oly rossz állapotban van, mivel nagyobb hóesés esetén annak bedőlésétől lehet tartani: a templom fedelének sürgős kijavítására hívja fel az egyházat, különben kénytelen lesz a templomot bezáratni.

Az egyházmegyei közgyűlés utasítja a bánóci ref. egyházat, miszerint tekintettel arra, hogy a templom fedelének megújítását az 1909. évben megkezdte, — tegyen előterjesztést a főszolgabíróhoz végzésének hatályon kívül helyezése iránt.

48. Olvastatott a bodrogszerdahelyi egyház tanácsülésének azon határozata, melyben — hivatkozással a f. é. tavaszi rendes egyházmegyei közgyűlés 71. jegyzőkönyvi számú határozatára — elhatározza, hogy az egyháznak Olchváry Lajossal szemben fennálló 672 kor. 80 fillér tőke és járulékaiból álló követelésének per útjani behajtását mellőzi, mert nevezett ígérte, hogy ügyét az év folyamán rendezi, sőt lehetséges, miszerint az egyház Olchváry Lajostól egy felforgatott szőlő területet fog vásárolni, mely az egyház szőlőjével szomszédos.

Az egyházmegyei közgyűlés az egyháztanács eme határozatát nem veszi tudomásul, hanem utasítja az egyházat, miszerint ezen követelését felelősség terhe alatt haladéktalanul hajtsa be, esetleg miután Olchváry Lajos birtokát bérbe adta, a bérleti összegre per útján intézendő letiltás által.

49. Olvastatott a lasztoméri egyháznak azon kérvénye, melyben régiebb keletű tartozásának kifizetése, valamint a tanítói lak és iskolaépület javítása alkalmából felmerült költségek fedezése céljából szükségelt 878 koronának rendkívüli adókövetése útján leendő kiegyenlítése céljából összeállítandó fizetési lajstrom megerősítésére az esperes urat felhatalmazni kéri.

Miután az ügyet egyházi közgyűlés még nem tárgyalta, az egyházmegyei közgyűlés felhívja az egyházat e hiány pótlására és azon esetre, ha ezen közgyűlési határozat, valamint

a fizetési lajstrom ellen, mely meghirdetendő és közszemlén tartandó, felebbezés nem fog beadatni, tekintettel az ügy sürgősségére, felhatalmaztatik az esperes, hogy a kivetési lajstromot az egyházmegye nevében megerősítse.

50. A nagybárii egyház presbitériuma jelenti, hogy az üresedésben levő tanítói állásra Sallay Béláné szül. Ignázt Ilona okl. tanítónőt választotta meg.

Miután az összes előkönyörgői, kántori és vallástanítói teendők díjtalan teljesítését a lelkész magára vállalta, az egyházmegye Sallay Béláné szül. Ignázt Ilona okleveles tanítónőt bemutatott okmányai alapján a nagybárii tanítói állásba beerősíti, az egyházmegyébe bekebelezi s e határozatát az egyházkerületre felterjeszti.

51. A bánóci ref. egyház presbitériuma megerősítés céljából beterjeszti legifjabb Papczum Mihály és Papcum György bánóci lakosok mint eladók és a bánóci egyház nevében a lelkész és gondnok mint vevők között létrejött adásvevési szerződéseket, melyeknek erejénél fogva a bánóci ref. egyház megveszi legifjabb Papcun Mihály eladótól Bánóc község 113 telekjegyzőkönyvében 103 hr. sz. a. foglalt belingatlan jutaléknak felerészét, mely nevére a B) lap sorszáma alatt iratott, 600 korona és Papczum György eladótól Bánóc község 116. számú telekjegyzőkönyvében 105. hr. sz. a. foglalt ingatlan járulékát, mely nevére a B) lap 6. sorszáma alatt iratott, 70 kor. vételárban oly célból, hogy azon a lelkész cselédje részére lakást építtet. Egyuttal bemutatja az ezen vételre vonatkozó presbiteri és közgyűlési jogerős határozatokat.

Az egyházmegyei közgyűlés, miután a hozott határozatok ellen felebbezés be nem adatott: a vételt jóváhagyja és megerősítés végett a főtitzt. egyházkerülethez felterjeszti.

52. A tőketerebesi-varannói h. é. vasút által a gálszécsi és migléczi egyházak ingatlanaiból eszközölt kisajátítás vételárának hol és miként való kezelésére nézve

a gálszécsi egyház előljárósága jelentéstételre, illetve arra hivatik fel, hogy vételárból bevételezett 532 K 50 fillért az egyházkerületi pénztárba haladéktalanul fizesse be.

A migléczi egyház pedig felhivatik, hogy mivel a presbytérium jelentése szerint a kisa-játításból bevételezett 1327 K 20 fillért az iskola építés költségeinek fedezésére kölcsönvette, — ezen összegnek át, — illetve kölcsönvételéről állítson ki elismervényt, melyben magát a kérdéses kölcsön összeg visszatérítésére kötelezi s ezen elismervényt az espereshez 30 nap alatt terjessze be.

53. Pálur Mihály miglészi h. tanító kérelme, melyben az abarai köri tanítói értekezletnek Miglészen történt megtartása alkalmával felmerült ellátási költségeinek az egyház által való megtérítését kérelmezi :

A kérelmet az egyházmegye elutasítja, mert az értekezleten jelen volt tanítók által fizetett 2—2 K szolgált az ellátási költségek fedezésére s mert ezen költségeknek az egyházközség terhére való felszámítása különben is teljesen jogtalan és méltánytalan lenne.

54. A „Bethlen Gábor“-kör, amely az ország fővárosában prot. ifjakkól alakult társulat s az ifjuság hitéletének erősítésén munkál s azon célt tartja szemelőtt, hogy a Budapest különféle főiskoláiban tanuló ifjak, — vallásos és hazafias szellemmel eltelve, — a jövő protestantismusának, — hasznos tagokat neveljen, — most egy „Bethlen Otthon“-t akar alapítani, bennlakással, élelmezéssel, körhelyiséggel és felszerelve mindennel, ami egy ifju szellemi, erkölcsi, fizikai fejlődéséhez kívánatik s ösztöndíjakat is akar osztogatni szegény, de tehetséges prot. ifjak számára. E célból akár évi, akár egyzersmindenkori segélyt kér egyházmegyénktől.

Egyházmegyénk méltányolja a nemes célt, melyet a „Bethlen Gábor“-kör kitűzött, de sajnálja, hogy jelenlegi nyomasztó helyzete miatt semminemű segélyben nem részesítheti.

55. Olvastatik a Böszörményi Sándor homonnai missiói és Veress Károly ladamóci lelkészek beiktatásáról szóló jelentés; az első május 3-án, Virág József t.-bíró és Bernáth Béla varannói egyházttag, az utóbbi Dókus László és Szeghő Benő által július 19-én iktattatott be hivatalába.

Tudomásúl szolgál.

56. Előterjeztetik a ladamóci lelkészválasztásról szóló jelentés, amely szerint a jelen év június 28-án tartott lelkészválasztás alkalmával ladamóci lelkésszé egyhangúlag Veress Károly berkeszi s.-lelkész választatott meg.

Miután a mellékelt iratok szerint a választás a törvényes formák megtartásával eszközöltetett. Egyházmegyénk a választást megerősíti: Veress Károly ladamóci lelkészt a f.-zempléni egyházmegyébe bekebelezi s erről a főtiszteletű egyházkerületet ezennel értesíti.

57. Beterjesztetnek a migléci, lasztóci, deregnyői, csernahói tanítóválasztásról szóló jegyzőkönyvek, mely szerint Miglécen augusztus 2-án Könyves Kálmán, Lasztócon augusztus 23-án Kiss Dezső, Deregnyőn július 5-én Kun Szabó István, Csernahón Széchényi Endre okleveles tanítók választottak ez egyházak tanítóivá.

Könyves Kálmán migléci, Kiss Dezső lasztóci, Kun Szabó István deregnyői, Széchényi Endre csernahói tanítók választását egyházmegyénk megerősíti, őket állásukba beerősíti s erről a főtiszt. egyházkerületet értesíti.

58. Tavaszi közgyűlésünk 44. pontjára vonatkozólag Sütő Kálmán kisazari adminisztrátor lelkész jelenti, hogy az özvegy lelkészné és az egyház közötti adóügy az ősszel történő adófizetés alkalmával fog tárgyalás alá vétetni.

Tudomásúl vétetik, egyszersmind megbízatik az egyházlátogatóság, hogy a legközelebbi látogatás alkalmával az ügyet vizsgálja meg s a tavaszi közgyűlésre adja be jelentését.

59. A M. Prot. Irod. Társaság felhívta a főt. egyházkerületet, hogy a szórványokban, a fiók és leányegyházközségekben vallásos egyházközségi népkönyvtárakat állítsanak, mert az ilyen helyeken a nép az Isten igéjének hatásától távol állván, ki van szolgáltatva a socialismus és a klerikalismus támadásainak. A társaság az ily könyvtárak felállítására nézve tervezetet is nyújt be, amennyiben a könyvtárt felállítaná 150 füzetből és 13 kötetből. Értéke volna 40 K 50 fillér, de a társaság ez árból 50% leengedvén, 20–20 koronáért szállítaná a könyveket és füzeteket; az évenkénti fejlesztésre aztán már csak 3 koronát kellene községenként fordítani, ezért az egyházak megkapnák évenként a koszorú 10–10 füzetét és a házi kincstár egy kötetét.

E felkérés következtében az egyházkerület tavaszi közgyűlés 82 pont alatt felhívta az egyházmegyéket, hogy kövessenek el minden lehető vallásos népkönyvtárak felállítására és rendszeres fentartására s a felhívásban körvonalazott módszerinti fejlesztésére. Továbbá, hogy adományokból felállítandó könyvtárakra nézve jelöljék meg a pontokat, ahol azok legcélszerűbben felállíthatók volnának. A koszorú füzeteket, főként a Tolcsvay-Nagy Gedeon alapból, igyekezzenek megvásároltatni s a lelkészek és tanítók közös jóakarattal buzgókodjanak a M. Prot. Irod. Társaság kiadványainak terjesztése végett.

Egyházmegyénk maga is méltányolván a nemes célt, felhívja az egyházközségeket, hogy a szóban lévő vallásos népkönyvtáraknak a körvonalazott mód szerinti felállítására nézve minden lehető kövessenek el s ha költségvetésök engedi, abba a népkönyvtárak felállításai és fenntartási költségét állítsák be. A lelkészek és tanítók figyelmét a Prot. Irod. Társaság kiadványainak a nép közötti terjesztésére felhívja. Miután azonban a főtiszt. egyházkerület határozatából nem világlik ki bizonyossággal, hogy ezen népkönyvtáraknak a szórványokban való szervezését a főtiszt. egyházkerület a Prot. Irod. Társaság ajánlata alapján vállalná-e el, avagy pedig magok a szórványok terhe lenne-e az: az ily helyeket csak akkor jelöli meg egyházmegyénk, mindön erről teljes meggyőződést nyer.

60. Olvastatott Román Ernő n.-toronyai lelkész következő indítványa: „Méltóztassék elvileg elhatározni, vagy amennyiben az egyházmegye erre magát illetékesnek nem érezné, keresse meg e tárgyban az illetékes egyházi főhatóságot, hogy a behívatalnokok díjleveleiben lévő szolgálmányok értékelési összegét a nyerendő adócsökkentési segélyből az egyház pénztára kapja s az teljesítse az illető behívatalnokokat díjlevél szerínt megillető szolgálmányokat.“ Ezen indítványát a következőkkel indokolja: „A convent megengedte a congrualis értékeléstől való eltérést is. Miután ez arra enged következtetni, hogy itt a behívatalnokok érdekeit akarja megvédeni és hogy a szolgálmány értékét is a behívatalnokok fogják kapni a szolgálmányok helyett. De feltéve a legjobb eshetőséget, hogy ez az összeg teljesen méltányosan állapíttatik is meg, lehet rá eset, hogy a behívatalnok nem akarja megváltoztatni az eddigi rendszert, vagyis az őt díjlevélileg megillető jövedelmet nem adja át semmiféle megváltási árért, s amire őt a díjlevél szerződészerű tartalmánál fogva nem is lehet kényszeríteni, szóval a saját érdekét nem rendeli alá az egyház érdekének. Hogy tehát mindkét fél megnyugtassék, meg lehetne a kérdést oldani oly módon, hogy a szolgálmány értékét az egyház pénztára kapná s az teljesítené a díjlevél szerínti szolgálmányt a behívatalnokok részére. Így a behívatalnok sem nyer, sem veszít, az egyház pedig, vagy nyer, vagy veszít. De ez utóbbi egy kis jóakarattal megelőzhető, ha t. i. a konvent a legméltányosabban állapítja meg a szolgálmányokat, tudván, hogy az esetleges nyereség jó helyen van az egyház pénztárában s a híveknek is önmaguk s az egyház iránti kötelességük, hogy méltányos árban teljesítsék az eddig ingyen teljesített szolgálmányokat.

Az indítvány a főtiszt. egyházkerületreelterjesztetik.

61. Legenye villám által nagy mérvben megrongált templomának javítási költségeinek fedezésére az orsz. közalaptól kér 679 koronát. Az egész javítási összeg 879 K 24 fillér. Önjerején előállít 200 koronát. Csatolja a költségvetést, az ezt elfogadó presbyteri és közgyűlési jegyzőkönyveket.

Mint csekély népességű, szegény, idegen felekezetek- és nemzetiségektől határolt, de

buzgó és sok terhet viselő egyház, a kért segílyre, 679 koronára, a legmelegebben ajánltatik.

62. A számvevőszék tagjaiul megválasztatnak

az elnökség mellett Kozma Antal, Péter Mihály, Bernáth Aladár, Dokus László rendes tagokúl. Előadóúl Tudja Mihály pénztárnok. Jegyzőül és előadóúl Tomory Pál.

63. Olvastatott a gálszécsi kir. járásbírósnak mint telekkönyvi hatóságnak a kassói 7. sz. telekkönyvben a kassói ref. egyház tulajdonául felvett ingatlanok közül a 15. 16. hr. sz. ingatlanokra az 1908 évi január 1-től 1908 december hó 31-ig terjedő időre a bérleti jogot a kir. kincstár javára bekebelező Tk. 1511/908 számú végzése.

Tudomásúl vétetik.

64. Az őszi egyházkerületi közgyűlésre képviselőkül kiküldetnek:

Az elnökség mellett rendes tagokul: Kozma Antal, Kádár János papi; Bernáth Aladár, Thuránszky Tihamér világi tanácsbírák. Péter Mihály papi főjegyző, dr. Bessenyei Zénó világi aljegyző, póttagokul Virág József papi, Nemes Lajos vil. tanácsbírák.

65. Esperes jelenti, hogy az időszaki bíróság tagjainak megbízatása lejárt.

Az időszaki bíróság egy évi időtartamra az elnökség mellett Szegő Béni, Tudja Mihály papi, Dokus László világi tanácsbírák mint rendes, Virág József papi, Bernáth Aladár, Dokus Gyula világi tanácsbírák mint póttagok és az egyházmegyei ügyészből megalakíttatik.

66. Jelen jegyzőkönyv azon pontjának hitelesítésére,

amelyek az egyházkerületre is felterjesztendők, az elnökség felhatalmaztatik, a többi

pontokra hitelesítőkül kiküldetnek az elnökség mellett Bernáth Aladár, Dókus Gyula, Dókus László világi tanácsbírák. A hitelesítés helyét és idejét az elnökség fogja megállapítani.

67. E jegyzőkönyvi pontok a Miskolcon 1908. szept. 22-én tartott hitelesítő bizottsági ülésen.

Meghitelesítették.

JEGYZETÉK.

Péter Mihály papi főjegyző az 1—14, 37, 54—62, 67. pontokat.

Dr. Izsépy Zoltán világi főjegyző a 32—35, 46—51, 64—66. és a I. fegy. bir. pontokat.

Sütő Kálmán papi aljegyző a 15—22, 38—45, 63. és a II. közig. bir. pontokat.

Dr. Besseney Zénó a 23—31, 36, 52, 53. és a III. közig. bir. pontokat.

BIRÓSÁGI ÜGYEK.

I.

A Felsőzempléni református egyházmegye fegyelmi bíróságának 1908 évi szeptember hó 9-ik napján Hardicsán tartott üléséről felvett

JEGYZŐKÖNYV.

Jelen voltak a bíróság részéről: Hutka József esperes és Dókus Ernő egyházm. gondnok elnöklete alatt Kádár János, Kozma Antal, Tudja Mihály, Szeghő Béni, Virág József papi, Bernáth Aladár, Dókus Gyula, Dókus László, Nemes Lajos és Thuránszky Tihamér világi tanácsbírák, mint szavazó bírák; Dr. Eperjessy Lajos egyházm. ügyész; Előadó bíró Virág József.

Felek részéről: Séra János hardicsai lelkész, Nagy Mihály barancsi lakos.

A bíróság ekként megalakulván, elnök felkéri az előadót, hogy az ügyet ösmertesse.

Előadó aztán az ügyet a következőkben ösmertette.

Nagy Mihály barancsi lakos panaszt emelt a nagytisztelendő esperes úrnál Séra János hardicsai ref. lelkész ellen, mert nevezett lelkész őt és családját, presbyteri gyűlésben az úrvacsorától eltiltotta, s ezt a harangozó útján azzal hozta tudomására, miszerint az úrvacsorán sem Kazsón, sem Hardicsán nem vehet részt. A megejtett vizsgálat során megállapítást nyert, hogy Nagy Mihálynak Katalin nevű leánya férjhez ment 1908 évi február hó 3-án Horosz János magyarsasi lakoshoz, azonban csakis polgárilag kötötték meg akkor a házasságot, míg az egyházi áldás kikérését mellőzték. Miután az egyházi házasságkötés ilyenén elmulasztása közbeszéd tárgyát képezte, ezen vidéken is méltó felháborodást idézett elő a hívek körében, részint hogy az egyházi törvények betartására erkölcsileg is kötelezzék érdekeltet, részint pedig, hogy büntetéssel is sújtsák Nagy Mihályt és családját, mint akiket az eset okozóinak tartottak, — a folyó évi február 16-án a kazsói református egyház presbyteriuma Nagy Mihály és neje barancsi lakosokat az úrvacsorától eltiltotta. Ezen határozatát

a hardicsai egyház presbiteriumával is közölvén, az hasonló határozatot hozott. — A tényállás illetően megállapítása után, az egyházm. ügyész meghallgatásával az esperes úr 1908 évi július hó 17-én 479/908 szám alatt kelt végzésével Nagy Mihály barancsi lakost panaszával elútasította és Séra János református lelkész ellen a fegyelmi eljárás megindítását mellőzte. Az esperes úr ezen végzése ellen Nagy Mihály és neje kellő időben felebbezéssel éltek, melyben előadják, miszerint az esküvő napján az egyházi áldás kikérése iránt azért nem jelentkezett a fiatal pár, mert a lelkész urakat az nap nem találták otthon, távolabbi községben pedig a rossz időjárás miatt nem mehettek; — később pedig a fiatal pár nem tartotta szükségesnek az egyházi szertartást, ők azonban erre nézve nem befolyásolták őket. —

Ezután panaszos és panaszlott észrevételeik megtételére hivattak fel.

Nagy Mihály fenntartja a panasz jegyzőkönyvben és fellebbezésében foglaltakat és kéri a fegyelmi eljárás elrendelését. Az elnök részéről hozzá intézett egyik kérdésre kinyilatkoztatja, hogy „nem akarta, miszerint Séra János eskesse a leányát.“

Panaszlott lelkész nem tett észrevételt.

Ezek után az elnökség a tárgyalást berekeszti, s felkéri a hallgatóságot, hogy az ítélethozatal idejére a templomból távozzék.

A bíróság az ügy előadása és megvizsgálása után *egyhangúlag* a következő ítéletet hozta.

Ítélet.

Az egyházmegyei bíróság Nagy Mihály barancsi lakost felebbezésével elútasítja, az esperes 479/1908 számú végzéséhez ítéletileg hozzájárul és Séra János hardicsai lelkész ellen a fegyelmi eljárás megindítását mellőzi.

Indokolás :

Elútasítandó volt a felebbezés és mellőzendő a fegyelmi eljárás megindítása legfőképen azért, mert Nagy Mihályt és nejét a kacsói és hardicsai presbiterium és nem panaszlott Séra János lelkész tiltotta el az úrvarcsorától; a presbiterium ellen pedig nem emelt panaszt Nagy Mihály.

Mellőzendő volt továbbá a fegyelmi eljárás megindítása azért is, mert panaszlott lelkész azt állítja, Nagy Mihályról és nejeről, miszerint annak, hogy az ifjú pár az egyházi esketési szertartást nem vette igénybe, közvetett okai Nagy Mihály és neje voltak, mit különben igazol Nagy Mihálynak a mai tárgyalás során tett ama kijelentése, hogy „nem akarta miszerint Séra János eskesse a leányát.“ Gyermekeikre gyakorolt eme befolyásukkal megsértették az E. T. I. t.-c. 109 § b. pontjában körülírt s az egyháztagokra háruló kötelességet, s eljárásuk a valláserkölcsei élet hanyatlására mutat, ellenkezik az evangéliumi szellemtől áthatott étellel. S súlyosbítja a mulasztást az a tény is, hogy Horosz János édesatyja a magyarsági református egyház gondnoka.

Az ítélet panaszos és panaszlott előtt nyomban kihirdetve, abban való megnyugvásaikat kijelentik.

Az ítélet mindazonáltal írásban is kiadatik és az ellen a kézbesítéstől számított 15 nap alatt a főtiszt. egyházkerületi bírósághoz felebbezéssel lehet élni.

II.

A Felső-zempléni ref. egyházmegye 1908. szeptember 9-én Hardicsán tartott köz-igazgatási bírósági ülésének

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak: Hutka József esperes és Dókus Ernő egyházmegyei gondnok kettős elnöklete alatt: Kozma Antal, Kádár János, Tudja Mihály, Virág József papi, Dókus Gyula, Nemes Lajos, Dókus László, Bernáth Aladár világi tanácsbírák és Sütő Kálmán papi aljegyző mint előadó és jegyzőkönyvvezető.

Tárgy: Tóth József volt szőlőskei gondnok panasza a szőlőskei egyházzal szemben.

Olvastatott Tóth József volt szőlőskei gondnoknak a szőlőskei egyházzal szemben beadott panaszlevele, melyben előadja, hogy az 1903-ik évben, amidőn a szőlőskei egyháznak gondnoka volt, a lelkész részére az egyház által kiszolgáltatandó tűzifa árának fedezésére a presbyterium útasítására 50 korona kölcsönt volt kénytelen felvenni a bodrogszerdahelyi hitelszövetkezetből.

Ezen idő óta már 5 év telt el anélkül, hogy az egyház a szóban levő terhet átvette volna tőle, s ő már kamatba 156 kor. 77 fillért volt kénytelen a saját zsebéből kifizetni:

A folyó évben a tőke és járulékai erejéig be lett perelve, s ő kénytelen volt ügyvédet fogadni, de a pert elvesztette, s most nemcsak a tőkét és kamatait, hanem a 91 kor. 30 fillért kitevő perköltséget is rajta követeli a Járásbíróság.

Miután a napokban már a végrehajtást fogják megejteni, és neki még a végrehajtási költséget is meg fog kelleni fizetni, kéri panaszát sürgős vizsgálat tárgyává tenni, s annak eredményéhez képest intézkedni, hogy a szállóskei egyház a tőke járulékait, valamint a terhére rótt perköltségét is fizesse ki helyette.

Ezzel kapcsolatban olvastatott a szállóskei egyház presbyteriumának befelelése, mely szerint az itt előadott panasz egészen téves jelentésen alapszik, amennyiben a panaszos által a b. szerdahelyi hitelszövetkezettől a lelkész fájának megvásárlására felvett kölcsön, 50 korona még ma is fennáll a szövetkezetnél, ez perelve sohasem volt, sőt mostan is rendezve van f. é. szeptember hóig.

A kérdéses dolog a presbyterium előadása szerint így áll.

Ezelőtt 10 évvel Tóth József az iskolatetőt egészen újonnan felépíttette 60 korona összegért. Minthogy az egyháznak készpénze nem volt, ezen összeg kifizetésére a presbyterium határozata folytán a s.-a.-újhelyi takarékpénztárból vettek fel kölcsön 60 koronát. Ezen összegnek a kamatja 6 éven át rendezve volt rendesen, azonban 4 év óta ezen kamatokat Tóth József a saját zsebéből fizette, míg végre megunt a dolgot, s több ízben kérte a presbyteriumot, hogy őt ezen teher alól mentse fel. Miután azonban a presbyterium a dologban komolyabb lépést nem tett, Tóth József dr. Kossuth János által az egyházat bepereltette.

Ekkor a presbyterium beösmerve Tóth József jogos követelését, őt a váltóteher alól felmentette, a költséget s a 4 éven át 8 kor.-val számított, összesen 32 korona kamatot azonban Tóth József ma is követeli.

Ami pedig a perköltséget illeti, az egyház presbyteriuma Tóth Józseffel kiegyezett olyképen, hogy az egyház fizessen neki 20 koronát, s azt az egyháztanács ki is fizette.

Azonban Kossuth ügyvéd Tóth Józsefen perköltséget követel, hogy mennyit, a presbyterium nem tudja.

Olvastatott végül a Kádár János em. tbíró, esperesi kiküldött által Szöllöskén 1908. augusztus 17-én felvett vizsgálati jegyzőkönyv, mely a tényállást a presbyterium befelelésével egyezően adja elő, jelezvén, hogy a kir. járásbíróság a f. é. március havában megtartott tárgyaláson a 60 korona váltótartozás és kamatai megfizetésében az egyházat elmarasztalta, a lelkész és gondnok azonban a 60 koronát még a tárgyalás napján kifizette, s így csupán annak 4 évi, összesen 32 koronát kitevő kamata marad fenn az egyház terhéül, melyre nézve Tóth József úgy nyilatkozott, hogy 20 koronával is megelégszik, ha az egyház mielőbb kifizeti.

Tóth Józsefen azonban a perköltséget is követeli az ügyvéd, még pedig 70 kor 50 fillért. A perköltség miatt már végrehajtás is volt panaszos ellen foganatosítva, aminek költsége 13 kor. s néhány fillérre ment fel. B. Tóth József e perköltséget az egyház terhéül kívánja tekinteni, azt állítván, hogy ő a pert megnyerte, s így a perköltség az egyházat terheli.

Az egyházmegyei közigazgatási bíróság ez ügyben a következő

végzést hozta.

Miután a panaszlevélben foglalt követelésről a vizsgálati jegyzőkönyv nem nyilatkozik; ellenben úgy az, mint a presbyterium befelelése egy egészen új tényállást terjeszt elő: az egyházm. közig. bíróság Dókus László e. m. világi tanácsbíró a helyszínére azzal a megbízással küldte ki, hogy mindkét ügyet megvizsgálva, a felveendő vizsgálati jegyzőkönyvet terjessze be a legközelebbi e. m. közig. bir. ülésre.

III.

A Felső-zempléni rcf. egyházmegye közigazgatási bíróságának 1908. évi szeptember hó 9-én Hardicsán tartott üléséről felvett

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak a bíróság részéről: Hutka József esperes és Dókus Ernő egyházmegyei gondnok elnöklése alatt Kádár János, Tudja Mihály, Kozma Antal, Virág József papi, Nemes

Lajos, Thuránszky Tihamér és Bernáth Aladár világi rendesbírák, szavazó bírák.

A bíróság ekként megalakulván elnök az ülést az ügy megnevezésével megnyitja s felhívja az előadót annak ismertetésére.

Előadó az ügyet élőszóval ismerteti.

Majd felolvassa a felsőzempléni ref. egyházmegye esperesének, folyó 1908 évi agusztus 31-én tett azon intézkedését, melyben Melko István volt ladamóci, jelenleg vasmegyei lelkésznek a ladamóci lelkészi jövedelmet, az ő eltávozása után élvezőkkel szemben támasztott követelése megfizetésére nézve akként intézkedett, hogy a 18 korona lucerna mag árából, 9 koronát Szegő Benő volt felügyelő lelkész és Kormos Gerő tanító és 9 koronát Veress Károly lelkész-utód Melko István javára a ladamóci egyház pénztárába 15 nap alatt befizetni tartoznak, míg a kövérítő árába követelt 10 korona 80 fillérre nézve kimondotta, hogy annak megtérítése sem a volt felügyelő lelkészt, illetve kiségitő tanítót, sem a hivatali utódot, sem az egyházat nem terhelheti; felolvassa továbbá Szegő Benő volt felügyelő lelkésznek ezen esperesi intézkedés ellen beadott felebbezését.

A felsőzempléni ref. egyházmegye közigazgatási bírósága az ügyet a betérjesztett felebbezés folytán zárt ülésben vizsgálat alá véve a következőleg.

Itélt.

A felsőzempléni ref. egyházmegye esperesének 1908. augusztus hó 31 én tett intézkedése jóváhagyatik, az abban felhozott indokok alapján s azért mert a felebbezésben felsorolt új ténykörülmények és követelések figyelembe vehetők nem voltak, amennyiben az egyházi törvények V. t.-c.-nek 113 §-a világosan kimondja, hogy a fellebezési bíróság az első fokú eljárás bíróságnál kiderített adatok és bizonyítékok alapján ítélt s előtte sem újabb tárgyalásnak, sem újabb bizonyításnak helye nincs

TÁRGYMUTATÓ.

A jelenvoltak névsora.

1. A közgyűlés előtti istenitiszteleten Böszörményi S. imádkozott.
2. Fejes Istvánt szerencsés felgyógyulása alkalmával üdvözlöttük.
3. Esküt tett vil. tisztviselők.
4. Eskütételre jelentkezett tanítók.
5. özv. Besseney Istvánné köszönete, a férje elhunytja alkalmából kifejezett részvétért.
6. Meczner Gyula főispán köszönete, a fia elhunytja alkalmából kifejezett részvétért.
7. Meczner Bélát főrendiházi taggá történt kinevezése alkalmából üdvözlöttük.
8. Dókus Ernő egyházmegyei gondnok indítványa a „Ne temere“ ügyében.
9. Felterjesztés a klerikalizmus meggállása ügyében.
10. A közigazgatási államsegély felosztása.
11. Az elhagyatott szegények, árvák stb. gondozására vonatkozó egyházkerületi szabályrendeleti javaslatra tett megjegyzések.
12. A főtiszteletű Egyházkerület tavaszi közgyűlés 67. pontjára tett felterjesztés.
13. Az állami, illetve községi iskolákba járó ref. gyermekek vallásoktatására vonatkozó jelentés.
14. A főtiszt. Egyházkerülethez intézett felterjesztés az orsz. lelkesi nyugdíjintézeti belépési járulékok tárgyában.
15. Az egyházlátogatási kérdőpontokra tett észrevétel.
16. Az iskolai ingatlan vagyonnak az egyházak nevére való átíratása ügyében hozott egyházkerületi utasítás.
17. Vélemény az egyházkerület által készített egyházmegyei számvevőszékekről.
18. A nagyráskai egyház adóssági ügye.
19. Több iskoláról jelentés tételik hogy a határozatot végrehajtotta.
20. A kisazari egyházi elköltött tőke.
21. Lasztóci kölcsönügy.
22. A borsii egyházi belsőség.
23. A szőlőskei tanszerekre és illemhelyre vonatkozó intézkedés.
24. Több egyházban a tanítói nyugdíjhátralék ügy.

25. Morvai elköltött egyházi alap.
26. A nagybárii tanítói lak és iskolahelyiségi ügye.
27. Csarnahói egyház adósság ügye.
28. A kolbásai egyház kérvénye segélyosztó bizottságnál.
29. Sallay Béla a szőlőskei egyházi adó rendezésére felhivatik.
30. A szőlőskei egyház hátrálékokat hajtsa be.
31. A szőlőskei egyház 2365 korona adóssága.
32. Stépán Sándorné hagyatéka.
33. Állami adótartozás több egyházban.
34. A n.-toronyai lelkészlak építési körülménye.
35. Ladamóci regalekártalanítási tőke.
36. Kisbárii rendkívüli adókimetés.
37. Adózási ügyekben határozat.
38. A tanügyi bizottság jegyzőkönyve.
39. A tanítóegyesület jegyzőkönyve.
40. Máté Miklós s.-a.-ujhelyi s.-lelkész az egyházmegyébe bekebeleztetik.
41. A miglécsi és lasztóci tanítói díjlevelek megerősítése.
42. A kazsói egyház haszonbéri szerződése megerősítettik.
43. Csernahói rendkívüli egyházi adókimetés.
44. Az egyházmegyei könyv- és levéltár átadásáról s a könyvekről szóló kimutatás.
45. Bodor Gábor indítványa az istenitisztelek nyelve tárgyában.
46. Bánóci építkezések.
47. A bánóci templomot a főszolgabíró be akarja zárni.
48. A b.-szerdahelyi egyház követelése Olchváy Lajoson.
49. Lasztoméri rendkívüli adókimetés.
50. Nagybáriban Sallay Béláné sz. Ignác Ilona választatott tanítónővé.
51. A bánóci adásvételi szerződés.
52. A gálszécsi és migléci egyházaknak a vasuti kisajátításból származott tőke ügye.
53. Pálur Mihály a tanítói kör ellátásából származott költségeit a migléci egyház által fedezni kéri, de elutasítatik.
54. Egyházmegyénk a Bethlen Gábor körnek segélyt nem adhat.
55. A Böszörményi Sándor és Veress Károly lelkészek beiktatására vonatkozó jelentés.
56. Veres Károly ladamóci lelkésszé választása.
57. Könyves Andor, Kiss Dezső, Kun Szabó István, Széchényi Endre okl. tanítók megválasztása.
58. A kisazari egyház adóügye.
59. A Prot. Irod. Társaság felhívása a szórványokban és fiókegyházakban állítandó népkönyvtárakról.

60. Román Ernő indítványa adózási ügyben.
61. Legénye közalapi segélyre ajánltatik.
62. A számvevőszék megalakítása.
63. A gálszécsi kir. járásbírótság végzése a kazsói egyházi ingatlan bérleti joga ügyében.
64. Az egyházkerületre küldött képviselők.
65. Az időszaki bíróság tagjai.

Bírósági ügyek.

- I. Nagy Mihály barancsi lakos, ref. egyháztág panasza Séra János hardicsai lelkész ellen.
- II. Tóth József volt szőlőskei gondnok panasza a szőlőskei egyházzal szemben.
- III. Szegő Benő felebbezése a ladamóci adminisztrációnál felmerült jövedelem-elosztás ellen.

BETÜSOROS TÁRGYMUTATÓ.

- Abara 38.
Adózás 37.
Alsómihályi 24, 38.
Bánóc 38, 46, 47, 51.
Bernáth Aladár 62, 64, 65, 66.
Özv. Bessenyei Istvánné 5.
Bessenyei Zénó dr. 64.
Bodor Gábor 45.
Bodzásujlak 33.
Borsi 33.
Böszörményi Sándor 1, 55.
Csarnahó 24, 27, 43.
Deregnyői tanító 38.
Dókus Ernő 8.
Dókus Gyula 65, 66.
Dókus László 39, 62, 65, 66.
Egyházak 16, 38, 59.
Egyházlátogatóság 58.
Egyházmegyei elnökség 62, 64, 65, 66.
Egyházmegyei levéltárnok 44.
Eperjessy Lajos 3.
Esperes 24, 38, 39, 43, 49.
Fejes István 2.
Gálszécs 52.
Hardicsa 38.
Iskolalátogatók 38.
Kaszó 42, 63.
Kádár János 64.
Kisazar 20, 58.
Kisazari tanító 38.
Kisbári 36.
Kisráska 38.
Kiss Dezső 57.
Kistoronya 24.
Kolbása 28.
Kozma Antal 62, 64.

- Könyves Andor 4, 57, 39.
Kun Szabó István 4, 57.
Ladamóc 33, 35, 38.
Lasztomér 38, 49.
Lasztóc 21, 24, 41, 57.
Lasztóci tanító 38.
Liszkay Bertalan 39.
Legenye 61.
Málca 32.
Máté Miklós 40.
Meczner Béla 7.
Meczner Gyula 6.
Migléc 41, 52, 57.
Morva 25.
Nagybári 26, 38.
Nagy Mihály fegy. bír 1.
Nagyráska 18, 38.
Nagytoronya 24, 34, 38.
Nemes Lajos 64.
Ónódy Zoltán 39.
Péter Mihály 62, 64.
Román Ernő 60.
Sallay Béla 29.
Séra János fegy. bír. 1.
Szalók 38.
Számvevőszék 10.
Szegő Benő 65, köz. bír. 2.
Szécsény Endre 4, 57.
Szöllőske 23, 24, 31, 38.
Szürnyeg 33.
Thuránszky Tihamér 3, 64.
Tomory Pál 62.
Tótajkú egyházak 45.
Tóth József köz. bír. 1.
Tudja Mihály 62, 65.
Tussa 24, 38.
Zemplén 38.
Zsoldos Ferenc 39.
Veress Károly 55, 56.
Virág József 64, 65.

